

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jakub Beneš

EU vs. UEFA

Vliv práva Evropské unie na Unii evropských fotbalových asociací

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma EU vs. UEFA: Vliv práva Evropské unie na Unii evropských fotbalových asociací vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 29. 3. 2017

.....
Jakub Beneš

Obsah

Úvod	4
1 Evropská unie.....	5
1.1 Vznik	5
1.2 Cíle.....	5
1.3 Pravomoci.....	6
1.4 Instituce	8
1.4.1 Evropský parlament.....	9
1.4.2 Evropská rada.....	9
1.4.3 Rada Evropské unie.....	9
1.4.4 Evropská komise.....	10
1.4.5 Soudní dvůr Evropské unie	10
2 Unie evropských fotbalových asociací	11
2.1 Vznik, struktura	11
2.2 Cíle.....	13
2.3 Orgány UEFA.....	14
2.3.1 Kongres UEFA	14
2.3.2 Výkonný výbor UEFA	14
2.3.3 Prezident UEFA.....	15
2.3.4 Generální sekretář UEFA	15
3 Vývoj postavení sportu v právu Evropských společenství/EU.....	17
3.1 Smlouvy, oficiální dokumenty, prohlášení, doporučení.....	17
3.1.1 Od počátku až po Amsterdam.....	17
3.1.2 Od Amsterdamu po Lisabon.....	18
3.1.3 Lisabonská smlouva.....	20
3.2 Judikatura ESD ve sportu	21
3.2.1 Případ Walrawe a Koch	21
3.2.2 Případ Bosman	22
3.2.3 Případ Deliege	24
3.2.4 Případ Lehtonen.....	25
3.2.5 Případy Kolpak, Simutenkov a Kahveci.....	26
3.2.6 Případ Wouters, Meca-Medina a Majcen.....	26
3.2.7 Případ Bernard.....	27
4 Volný pohyb osob vs. UEFA	28
4.1 Cizinecké kvóty.....	28
4.1.1 Pravidlo „3+2“	29
4.1.2 Bosman a cizinecké kvóty.....	30
4.1.3 Kvóty „klubové“?	31
4.1.4 Bosman a koncept národních týmů.....	31
4.1.5 Koncept naturalizovaných hráčů.....	32
4.1.6 Homegrown players – kvóty 2.0?	33
4.2 Transferová problematika	34
4.2.1 Transferové poplatky s platnou smlouvou?	35
4.2.2 Tréninkové kompenzace.....	37
4.2.3 Problematika tzv. přestupových oken.....	39
5 Evropské soutěžní právo vs. UEFA	42
5.1 Finanční fair play	42
6 Závěr	47

Úvod

Fotbal je jako nejpopulárnější světový sport na evropském kontinentu řízen Unií evropských fotbalových asociací (dále jen UEFA). Stejně jako Evropská společenství datuje i UEFA začátky svého fungování do 50. let 20. století. Úvod své práce věnuji teoretickému vymezení obou těchto organizací z hlediska jejich cílů, pravomocí a institucí. Další část práce se již věnuje historickému vývoji právní úpravy sportu v evropských dokumentech až po současnou úpravu ve znění Lisabonské smlouvy. Mnohem větší vliv na fotbalové dění však měla judikatura Soudního dvora Evropské unie, na kterou je kladen velký důraz. V následující části práce se již snažím, jak vyplývá z názvu, analyzovat konkrétní vliv evropského práva na fungování organizace UEFA, a tím celého evropského fotbalu. Cílem této práce je analyzovat soulad vybraných fotbalových pravidel s primárním právem Evropské unie. Zvláštní akcent kladu na volný pohyb osob, který se dotýká několika sporných oblastí regulace UEFA, jako jsou cizinecké kvóty, přestupová problematika či sportovní národnost v kontextu utkání mezi národními týmy. V závěru práce se pak snažím analyzovat soulad pravidel o finanční fair play s pravidly hospodářské soutěže, konkrétně s článkem 101 odstavcem 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Sportovní právo obecně je českou odbornou veřejností zpracováno naprosto minimálně. Zdroje pro tuto práci jsem tak byl nucen hledat takřka výhradně v cizojazyčných monografiích, odborných člancích a především v základních dokumentech UEFA a Evropské unie.

Výraznější vliv evropského práva na fotbalový sektor lze rozeznat od 90. let minulého století, vybraná témata jsou však i nadále aktuální a ne zcela dořešená. Přestupová pravidla a jejich omezení jsou stále velice třaskavým tématem pro celou fotbalovou veřejnost. Nejčerstvějším tématem je poté finanční fair play, která má za cíl zabránit neúnosnému zadlužení fotbalových klubů, jenž působí v soutěžích pořádaných organizací UEFA.

Ve struktuře své práce se snažím přejít od teoretické části k analytické. Zároveň se pokouším dodržet časovou posloupnost jednotlivých úprav. Práce je členěna do čtyř kapitol, z nichž první dvě vymezují obě zmíněné instituce – UEFA a Evropskou unii. Třetí kapitola se věnuje klíčové judikatuře a analyzuje vývoj právní úpravy sportu v evropských dokumentech. Kapitola čtvrtá navazuje na předešlé a analyzuje, jakým způsobem tyto dokumenty a judikatura ovlivnily fotbalovou regulaci UEFA v oblasti volného pohybu osob. V páté kapitole se poté snažím nastínit pohled na soulad pravidel finančního fair play se Smlouvou o fungování EU.

Je to právě finanční fair play, která bude dle mého názoru velice žhavým tématem v následujících měsících či letech. Zároveň věřím, že by této problematice mohlo být věnováno mnohem více práce.

1 Evropská unie

1.1 Vznik

Evropská unie, jak ji dnes známe, je výsledkem dlouhodobého vývoje. Celý projekt je svým charakterem naprosto bezprecedentní, členské státy totiž zčásti svěřují svou pravomoc právě Evropské unii k dosažení společných cílů.¹

Celý proces integrace byl zahájen již v 50. letech 20. století. Prvním impulsem byly snahy ministra zahraničí Francouzské republiky Roberta Schumana začlenit Německo do společenství států západní Evropy, což měla být reakce na studenou válkou rozdělený „starý kontinent“. Schuman tedy pověřil francouzského ministra pro plánování Jeana Monneta vypracováním dokumentu, který by danou situaci řešil. Zásady Schumanovy deklarace položily základ pro vznik Společenství uhlí a oceli, jehož počátek datujeme k roku 1951 a podpisu Pařížské smlouvy. Cílem této smlouvy bylo přispívat zřízením společného trhu k hospodářskému rozvoji a zvýšení životní úrovně ve členských státech.² Zakládajících členů bylo pouze šest – státy Beneluxu, Francie, Itálie a Německo.³

Po vzoru Společenství uhlí a oceli došlo během 50. let k dalšímu rozšíření evropské supranacionální spolupráce. V Římě došlo k podpisu dvou dalších tzv. Smluv o založení evropských společenství, a to Evropského společenství pro atomovou energii (EUROATOM) a Evropského hospodářského společenství (EHS).⁴ Celá Evropská společenství pochopitelně prošla za dobu více než 60 let značným vývojem. Smlouvy byly několikrát revidovány tak, aby reagovaly na aktuální problémy evropské integrace. Tím byla zároveň značně rozšířena věcná působnost Společenství a Unie.⁵

1.2 Cíle

Současná podoba evropské nadnárodní spolupráce – Evropská unie – čítá i s odstupem, který řeší Velká Británie, 28 členských států. Obecné cíle Evropské unie popisuje článek 3 odstavce 1 Smlouvy o Evropské unii, dle kterého je jejím cílem „podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel“.⁶ Konkrétněji specifikují cíle Evropské unie následující odstavce tohoto článku, dle kterých Unie především:

- poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva se zaručeným volným pohybem osob,

¹ Článek 1 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/16, 26. 11. 2012.

² ŠÍŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1: Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 18.

³ PLECHANOVÁ, Běla. 1950–1957 [online]. euroskop.cz, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/8885/15152/clanek/1950>>.

⁴ ŠÍŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1: Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 19.

⁵ Tamtéž, s. 19.

⁶ Článek 3 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/17, 26. 11. 2012.

- vytváří vnitřní trh,
- bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci,
- podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy,
- vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro,
- podporuje své hodnoty a zájmy ve vztahu s okolním světem a přispívá k ochraně svých občanů.⁷

1.3 Pravomoci

Celý systém supranacionální entity, která suverénně rozhoduje o určitých záležitostech členských států, je založen na zásadě svěřeni konkrétních pravomocí. Členské státy tak propůjčují Evropské unii pravomoci, ve kterých je oprávněna jednat.

Tomuto důležitému vymezení vztahů mezi Evropskou unií a členskými státy se věnují články 2 až 6 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), které podle míry zásahu Evropské unie do zmíněných oblastí rozlišují pravomoci:

- výlučné (článek 3 SFEU),
- sdílené (článek 4 SFEU),
- podpůrné, kontrolní, doplňkové (5, 6 SFEU).⁸

Oblast výlučných pravomocí se vyznačuje tím, že je to pouze Evropská unie, kdo vytváří a přijímá závazné právní akty, členské státy tak mohou činit pouze tehdy, jsou-li k tomu Evropskou unií zmocněny, nebo provádějí akty Unie.⁹ Dle článku 3 SFEU má Evropská unie výlučnou pravomoc v těchto oblastech:

- a) celní unie,
- b) stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu,
- c) měnová politika pro členské státy,
- d) zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky,
- e) společná obchodní politika.

Odstavec druhý tohoto článku pak do výlučné pravomoci zařazuje i uzavření mezinárodní smlouvy, pokud je její uzavření stanoveno legislativním aktem Unie, nebo je nezbytné k tomu,

⁷ Článek 3 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/17, 26. 11. 2012.

⁸ *Pravomoci EU* [online]. ec.europa.eu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences/faq?lg=cs>>.

⁹ Článek 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/50, 26. 11. 2012.

aby Unie mohla vykonávat svou vnitřní pravomoc, nebo pokud její uzavření může ovlivnit společná pravidla či změnit jejich působnost.¹⁰

Druhou, nejšířší oblastí jsou pravomoci sdílené. Je to tzv. oblast zbytková, jelikož do jejího rámce spadají všechny oblasti, které nepatří k výlučným ani podpůrným pravomocem.¹¹ V této oblasti tak mohou vytvářet a přijímat právně závazné právní akty Evropská unie i členské státy, ty však pouze v rozsahu, ve kterém ji Evropská unie nevykonala či v rozsahu, ve kterém se Unie rozhodla svou pravomoc přestat vykonávat.¹² Demonstrativní výčet článku 4 SFEU pak stanovuje, ve kterých hlavních oblastech se sdílená pravomoc uplatňuje. Jedná se zejména o:

- vnitřní trh,
- sociální politiku,
- hospodářskou, sociální a územní soudržnost,
- zemědělství a rybolov, vyjma zachování biologických mořských zdrojů, která spadá do výlučné pravomoci dle článku 3,
- životní prostředí,
- ochranu spotřebitele,
- dopravu,
- transevropské sítě,
- energetiku,
- prostor svobody, bezpečnosti a práva,
- společné otázky bezpečnosti v oblasti veřejného zdraví.¹³

Oblastí s nejmenší možností intervence Evropské unie je oblast pravomocí podpůrných koordinačních a doplňkových. V těchto oblastech Unie pouze doplňuje činnost členských států, nenahrazuje však jejich pravomoc. Právně závazné akty Evropské unie, týkající se těchto oblastí, nesmějí harmonizovat právní předpisy členských států.¹⁴

Činnosti, které spadají do oblasti podpůrných, koordinačních a doplňkových pravomocí, upravuje článek 6 SFEU. Jsou to:

- ochrana a zlepšování lidského zdraví,
- průmysl,
- kultura,
- cestovní ruch,

¹⁰ Článek 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/51, 26. 11. 2012.

¹¹ ŠÍŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1: Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007, s. 287.

¹² Článek 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/50, 26. 11. 2012.

¹³ Článek 4 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/50, 26. 11. 2012.

¹⁴ Článek 2 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/50, 26. 11. 2012.

- civilní obrana,
- správní spolupráce,
- všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport.¹⁵

Je to právě oblast sportu, která má pro účely této práce největší význam. Je tedy nezbytné se oblasti podpůrných, koordinačních a doplňkových pravomocí věnovat o něco detailněji, a to v dalších částech práce, kde bude rozebrán význam článku 165 SFEU.

1.4 Instituce

Vlastní soustava orgánů je jedním z nejvýraznějších znaků Evropské unie, tento systém není srovnatelný s ostatními mezinárodními organizacemi či dělbou moci v rámci systémů členských států. Především se plně neuplatňuje horizontální dělba moci, kdy je plně oddělena pouze moc soudní, kterou spravuje Soudní dvůr Evropské Unie (dále jen „Soudní dvůr EU“). Místo zásady dělby moci je Evropská unie vedena jiným modelem – institucionální rovnováhou.¹⁶ Tento koncept vystihuje článek 13 odstavec 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“), který říká, že „každý orgán jedná v mezích působnosti svěřené mu Smlouvami v souladu s postupy, podmínkami a cíli v nich stanovenými. Orgány mezi sebou loajálně spolupracují.“¹⁷

Odstavec 1 článku 13 vymezuje cíle institucionálního rámce Evropské unie, tzn. „podporovat její hodnoty, sledovat její cíle, sloužit jejím zájmům, zájmům jejich občanů a zájmům členských států, jakož i zajišťovat soudržnost, účinnost a kontinuitu jejich politik a činností.“¹⁸ Dle stejného článku pak orgány Evropské unie jsou:

- Evropský parlament,
- Evropská rada,
- Rada,
- Evropská komise,
- Soudní dvůr Evropské unie,
- Evropská centrální banka,
- Účetní dvůr.¹⁹

Výše uvedené orgány patří jednoznačně k těm nejdůležitějším institucím Evropské unie, zároveň však tento výčet není vyčerpávající. Zřizovacími smlouvami či sekundární legislativou byla založena spousta dalších pomocných orgánů, můžeme jmenovat Evropský hospodářský

¹⁵ Článek 6 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/52, 26. 11. 2012.

¹⁶ ZBÍRAL, Robert. Institucionální struktura Evropské unie. In KLÍMA, Karel (ed). *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 278–342.

¹⁷ Článek 13 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/22, 26. 11. 2012.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Tamtéž.

a sociální výbor, Výbor regionů, Evropský systém centrálních bank nebo například Evropskou investiční banku.²⁰

Vzhledem k zaměření této práce se však problematice institucí Evropské unie budu věnovat pouze okrajově, s vymezením pravomocí těch nejvýznamnějších v rámci evropského práva.

1.4.1 Evropský parlament

Evropský parlament je jedinou institucí, do níž jsou zástupci přímo voleni občany, jejichž zájmy také obhajuje. S rostoucí snahou dostat Evropská společenství blíže občanům získával Evropský parlament postupem času stále důležitější úlohu.²¹ Hlavní pravomoci má Evropský parlament dle článku 14 SEU v oblasti rozpočtové, legislativní a kontrolní. Počet poslanců Evropského parlamentu nesmí překročit 750, ti jsou pak voleni na dobu pěti let.²²

1.4.2 Evropská rada

Evropská rada je orgánem, který sdružuje osoby na té nejvyšší politické úrovni – jejich jednání se účastní prezidenti a předsedové vlád členských zemí. Dle článku 15 SEU Evropská rada „dává Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje její obecné politické směry a priority.“²³ Již z tohoto znění je zřejmé, že právě z tohoto fóra vychází klíčové myšlenky pro vývoj evropské integrace, Evropská unie tak v mnohém vychází z činnosti Evropské rady. Oficiální institucí Evropské unie se však Evropská rada stala až účinností Lisabonské smlouvy.²⁴

1.4.3 Rada Evropské unie

Rada je orgánem, jehož hlavní funkcí je přijímání evropské legislativy. V tomto duchu se vyjadřuje článek 16 SEU, který k funkci legislativní přidává, podobně jako v případě Evropského parlamentu, i tu rozpočtovou.²⁵ Rada Evropské unie bývá někdy rovněž nazývána Radou ministrů, jelikož v jejím rámci zasedají ministři jednotlivých členských států. Specifikem Rady je, že se pravidelně setkává v jiném složení, a to dle problematiky, která je na aktuálním zasedání probírána. V současné době zná evropské právo deset různých složení Rady Evropské unie. Jako

²⁰ ZBÍRAL, Robert. Institucionální struktura Evropské unie. In KLÍMA, Karel (ed). *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 278–342.

²¹ Tamtéž.

²² Článek 14 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/22, 26. 11. 2012.

²³ Článek 15 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/23, 26. 11. 2012.

²⁴ ZBÍRAL, Robert. Institucionální struktura Evropské unie. In KLÍMA, Karel (ed). *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 278–342.

²⁵ Článek 16 Smlouvy o Evropské unii, Úřední věstník C 326/24, 26. 11. 2012.

příklad lze uvést Radu pro zahraniční věci, Radu pro ekonomické a finanční záležitosti nebo pro sport klíčovou Radu pro vzdělávání, mládež a kulturu.²⁶

1.4.4 Evropská komise

Evropská komise (dále jen „Komise“) je stálou institucí, která má být především nezávislá na členských státech, má tedy zastávat společné, celoevropské zájmy. Jako „motor evropské integrace“ se Komise účastní jednání takřka na všech úrovních, ze všech evropských institucí má rovněž největší administrativní a expertní aparát.²⁷ Důležitost postavení Komise vystihuje článek 17 SEU, který obsahuje výčet některých jejích funkcí. Komise tak působí jako strážkyně a vymahatel Smluv a celého unijního práva, dále je utvrzena její funkce jakožto výkonného a koordinačního orgánu. Od účinnosti Lisabonské smlouvy je Komise pověřena vnějším zastupováním takřka ve všech oblastech, kde existuje pravomoc Unie, s výjimkou Společné bezpečnosti a zahraniční politiky a Evropské měnové unie. Zdůrazněna je v odstavci 2 tohoto článku role Komise v legislativním procesu.²⁸

1.4.5 Soudní dvůr Evropské unie

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr EU“) je i ve znění Lisabonské smlouvy jedinou institucí Evropské unie, která je nadána pravomocí interpretovat právo Unie, a to právo primární i sekundární. Soudní dvůr EU slouží jako strážce cílů a hodnot stanovených v SEU, dále pak sjednocuje aplikaci a interpretaci evropského práva prostřednictvím předběžných otázek vnitrostátních soudů. Klíčová je historicky jeho „právotvorná“ judikatorní činnost.²⁹ K těm nejvýznamnějším rozsudkům Soudního dvora EU, které významně ovlivnily sport a sportovní činnost v Evropě, se dostaneme v následujících kapitolách.

²⁶ ZBÍRAL, Robert. Institucionální struktura Evropské unie. In KLÍMA, Karel (ed). *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 278–342.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ SYLLOVÁ, Jindřiška a kol. *Lisabonská smlouva: komentář*, xli, V Praze: C.H. Beck, 2010, s. 101–107.

²⁹ Tamtéž, s. 109-114.

2 Unie evropských fotbalových asociací

2.1 Vznik, struktura

Unie evropských fotbalových asociací (dále jen „UEFA“) je nejvyšším fotbalovým orgánem evropského fotbalu. Podobně jako Evropská unie byla i UEFA založena v 50. letech 20. století, konkrétně 15. června 1954 ve švýcarské Basileji. Její sídlo se nyní rovněž nachází na území Švýcarska, ne však v Basileji, nýbrž v Nyonu. Spolu s dalšími pěti kontinentálními organizacemi spadá UEFA pod Mezinárodní federaci fotbalových asociací (francouzsky Fédération Internationale de Football Association – dále jen „FIFA“).³⁰ Obě tyto federace jsou zároveň součástí tzv. pyramidové struktury sportu, jak ji popsala například Evropská komise v Evropském modelu sportu:³¹

Kluby – základem této pyramidy jsou kluby, které dávají všem občanům možnost aktivně se zapojit do fotbalu na místní úrovni.³² Důležitá je především práce s mládeží, kluby slouží jako líheň nových talentů.³³ Zvlášť zdůrazněn je fakt, že ve většině případů je činnost sportovních funkcionářů či trenérů prováděna bez nároku na finanční odměnu, přitom však hraje v rozvoji každého sportu klíčovou roli. S výše uvedeným úzce souvisí pojem amatérského sportu a jeho sociální funkce. Právě sportovní činnost pomáhá shromažďování sportovců a jejich sociální interakci.

Regionální asociace, svazy – zájmy klubů jsou hájeny prostřednictvím regionálních asociací, v případě organizace fotbalu v České republice jsou to okresní a krajské fotbalové svazy. Jejich hlavním úkolem je organizace fotbalu a jeho soutěží na krajské a okresní úrovni.

Národní asociace – v rámci jednoho státu připadá na každý sport jedna jeho zastřešující asociace. Takovou fotbalovou organizací je v České republice Fotbalové asociace České republiky. Všechny kluby i regionální asociace jsou jejími členy. Hlavním úkolem národních asociací je veškerá organizace fotbalu na národní úrovni. Neméně důležitou agendou je poté reprezentace daného sportu v evropských a dalších mezinárodních organizacích, v tomto případě především FIFA a UEFA. Národní fotbalové asociace tak musí svou legislativu regulovat v souladu s pravidly organizací FIFA a UEFA, z druhé strany pak bývají předmětem regulace národního práva.³⁴

³⁰ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 99.

³¹ *The European Model of Sport* [online]. bso.or.at, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf>.

³² Tamtéž.

³³ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, 142 s. 19.

³⁴ Tamtéž.

Evropská federace – na samém vrcholu evropské pyramidy sportu stojí evropské federace. Členem takové sportovní organizace může být za každý stát pouze jeden člen, jedna národní sportovní asociace.³⁵ Ve sféře fotbalu je na nejvyšší evropské úrovni Unie evropských fotbalových asociací.

Organizačně je UEFA konfederací národních fotbalových asociací. Členství UEFA řeší článek 5 Stanov, dle něhož je takové členství „otevřeno všem národním fotbalovým asociacím, které leží na evropském kontinentu, sídlí v zemi, která je uznána Organizací spojených národů jako nezávislého státu a které jsou zodpovědné za organizaci a řízení fotbalových záležitostí na území tohoto státu.“³⁶ V současné době čítá UEFA 55 fotbalových asociací. Již z tohoto počtu je tedy zřejmé, že členem UEFA je více států, než kolik jich ke konci roku 2016 má Evropská unie. Kromě členských států Evropské unie jsou totiž členy UEFA i fotbalové asociace Norska, Švýcarska, Ukrajiny či Albánie. Ke zmíněnému článku pak v otázce členství přistupuje ještě článek 6, který říká, že „za výjimečných okolností se může národní fotbalová asociace státu, který leží na jiném kontinentu, ucházet o členství v UEFA, za předpokladu, že není součástí konfederace tohoto kontinentu či jiné konfederace, a FIFA ji schválí jako člena UEFA“.³⁷ Členství UEFA tak využívají i země, které geograficky nespádají na evropský kontinent. Za zmínku stojí Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie, Izrael, Kazachstán či na dvou kontinentech rozkládající se Turecko a Rusko.³⁸ O výkladu výjimečných okolností, za kterých může být neevropský stát přijat za člena UEFA, se již bouřlivě diskutovalo. Zatímco u některých lze za hlavní faktor považovat geografickou blízkost, u Izraele šlo pravděpodobně především o geopolitickou situaci. Kazachstán byl členem asijské konfederace do roku 2002, okolnosti jeho přesunu do evropského fotbalu však nejsou příliš známy. Z členství v UEFA jednotlivým asociacím vyplývají četná práva – hlasovat v Kongresu, podávat zde své návrhy, ale především účastnit se soutěží pořádaných organizací UEFA prostřednictvím svých klubových a národních týmů.

³⁵ *The European Model of Sport* [online]. bso.or.at, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf>.

³⁶ *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ *Member association* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/member-associations/index.html>>.

2.2 Cíle

Cíle UEFA byly v počátcích velice obecné, hlavní snahou měl být rozvoj jednoty a solidarity v evropské fotbalové komunitě.³⁹ Současné cíle se tolik neliší. UEFA by měla sloužit jako jakýsi ochránce evropského fotbalu, v úzké spolupráci s členskými národními asociacemi podporuje, chrání a pečuje o sport na všech úrovních. Dle článku 2 jejích Stanov by UEFA měla především:

- a) vypořádat se se všemi otázkami, které jsou spojené s evropským fotbalem,
- b) propagovat fotbal v Evropě v duchu míru, porozumění a fair play, a to bez jakékoli diskriminace z důvodů politických, pohlaví, náboženství, rasy nebo z jiných důvodů,
- c) sledovat a kontrolovat vývoj všech forem fotbalu v Evropě,
- d) organizovat a řídit mezinárodní fotbalové soutěže a turnaje na evropské fotbalové scéně pro všechny úrovně fotbalu s respektem k lidskému zdraví,
- e) zabránit všem postupům a praktikám, které by mohly ohrozit regulérnost zápasů a soutěží nebo vést ke zneužívání fotbalu,
- f) zajistit, aby sportovní zájmy vždy převažovaly nad těmi komerčními,
- g) přerozdělovat výdělky z fotbalu v souladu se zásadami solidarity a podpořit jejich investice ve prospěch všech úrovní a oblastí fotbalu, zejména grassroots (amatérské) části,
- h) podporovat jednotu členských fotbalových asociací v záležitostech evropského a světového fotbalu,
- i) chránit zájmy členských asociací,
- j) zajistit, aby potřeby všech zúčastněných stran (ligové soutěže, kluby, hráči, fanoušci) byly brány v potaz,
- k) vystupovat jako reprezentant celé evropské fotbalové rodiny („European football family“),
- l) udržovat dobré vztahy a spolupracovat s organizací FIFA a jinými organizací FIFA uznávanými konfederacemi,
- m) zajistit, aby její zástupci v organizaci FIFA reprezentovali zájmy UEFA a jednali v duchu evropské solidarity,
- n) respektovat zájmy členských asociací, urovnávat spory mezi členskými asociacemi a asistovat jim při řešení jakýchkoliv záležitostí, pokud o to požádají.⁴⁰

³⁹ UEFA – *European football's governing body* [online]. uefa.org, 13. února 2017[cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/history/index.html>>.

⁴⁰ UEFA *Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

2.3 Orgány UEFA

2.3.1 Kongres UEFA

Je nejvyšším kontrolním orgánem UEFA, kde všechny národní fotbalové asociace mají své zastoupení, a to pod principem „jeden člen, jeden hlas“.⁴¹ Řádný kongres by se měl konat jednou v roce. Pro roky 2017 a 2018 by tuto mimořádnou akci měla uspořádat slovenská Bratislava. Druhý mimořádný Kongres může být svolán na základě žádosti Výkonného výboru UEFA k projednání finančních záležitostí nebo záležitostí zvláštního významu.⁴² Stanovy UEFA pak počítají ještě s možností svolání mimořádného Kongresu. Toho se může dovolat opět jak Výkonný výbor UEFA, tak na základě písemného návrhu minimálně jedna pětina členských asociací.⁴³ Poslední takový mimořádný Kongres se uskutečnil v září roku 2016 v řeckých Aténách.⁴⁴

Kongres má dle článku 13 Stanov UEFA několik významných pravomocí, mezi ty nejdůležitější patří volba prezidenta UEFA, volba Výkonného výboru UEFA, volba evropských zástupců do Kongresu FIFA, záležitosti spojené s členstvím v UEFA nebo například schvalování roční účetní uzávěrky a ročního rozpočtu.⁴⁵

2.3.2 Výkonný výbor UEFA

Výkonný výbor je již dle svého názvu nejvyšším výkonným orgánem a je složen z prezidenta UEFA a dalších 16 členů, kteří jsou voleni Kongresem UEFA.⁴⁶ Původní počet členů Výkonného výboru UEFA byl 15 plus prezident, bylo však vyhověno žádosti Výboru pro ženský fotbal a navýšen tento počet vždy o jednoho ženského zástupce.⁴⁷ Členem výkonného výboru může být vždy pouze jeden člen z každé z členských asociací. Výkonný výbor ze své řady volí pět viceprezidentů UEFA, z nichž jeden předsedá finančnímu výboru UEFA.⁴⁸

Pravomoci Výkonného výboru jsou velice široké, dle článku 23 má totiž právo přijímat předpisy a rozhodovat o všech záležitostech, které nespádají do pravomocí Kongresu UEFA či jiného orgánu. Dále je pověřen vedením UEFA, opět do té míry, do které tato pravomoc

⁴¹ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, 150 s. 99.

⁴² *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ *UEFA Congress* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/organisation/congress/index.html>>.

⁴⁵ *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, 150 s. 99.

⁴⁸ *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

nepřísluší prezidentovi UEFA či sekretariátu UEFA.⁴⁹ Článek 24 následně Výkonnému výboru UEFA přisuzuje nepřenositelné povinnosti, z nichž jako nejdůležitější se jeví:

- celková kontrola UEFA a vydávání potřebných instrukcí,
- jmenování generálního sekretáře UEFA a jeho zástupce,
- celkový dohled na sekretariát UEFA, včetně generálního sekretáře UEFA a jeho zástupce, zejména pokud jde o dodržování zákonů, stanov, předpisů a nařízení,
- schválení ročního obchodního plánu sekretariátu UEFA.⁵⁰

2.3.3 Prezident UEFA

Prezident UEFA je nevyšším reprezentantem UEFA, zároveň pak předsedá Kongresu i Výkonnému výboru UEFA. Do zodpovědnosti prezidenta UEFA dále spadají vztahy mezi UEFA a zastřešující fotbalovou federací FIFA, ostatními kontinentálními konfederacemi, členskými národními asociacemi a v neposlední řadě stále sílící vztahy s mezinárodními organizacemi a jejich orgány. Prezident UEFA zároveň plní funkci viceprezidenta FIFA.⁵¹ Současným, v pořadí sedmým prezidentem UEFA je slovinský právník Aleksander Čeferin.⁵²

2.3.4 Generální sekretář UEFA

Ač se to tak nemusí jevit, poměrně důležitou roli Stanovy UEFA svěřují generálnímu sekretáři UEFA. Dle článku 30 tohoto dokumentu je generální sekretář UEFA primárně zodpovědný za organizaci a řízení sekretariátu UEFA.⁵³ Mezi další klíčové povinnosti této funkce patří:

- implementace veškerých rozhodnutí Kongresu, Výkonného výboru či prezidenta UEFA,
- příprava veškerých kongresů, konferencí, stejně jako jednání Výkonného výboru a ostatních Komisí UEFA,
- vedení účetnictví UEFA,
- styk s veřejností.⁵⁴

⁴⁹ *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² *Aleksander Čeferin* [online]. uefa.org, 13. února 2017 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/president/index.html>>.

⁵³ *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

⁵⁴ *Administration* [online]. uefa.org, 7. listopadu 2016 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/administration/index.html>>.

Odstavec 2 již zmíněného článku 30 Stanov UEFA dává možnost delegace některých povinností na generálního sekretáře UEFA. Prezident tak může generálního sekretáře pověřit reprezentací UEFA na oficiálních akcích, ten pak může po konzultaci s prezidentem najímat a propouštět jednotlivé ředitele sekcí UEFA. Již bez konzultace může generální sekretář UEFA propouštět řádové zaměstnance.⁵⁵ Sekretariát UEFA k roku 2016 čítal 574 stálých zaměstnanců ze 37 členských států. Současným generálním sekretářem UEFA je Řek Theodore Theodoridis.⁵⁶

⁵⁵ *UEFA Statutes* [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

⁵⁶ *Administration* [online]. uefa.org, 7. listopadu 2016 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/administration/index.html>>.

3 Vývoj postavení sportu v právu Evropských společenství/EU

3.1 Smlouvy, oficiální dokumenty, prohlášení, doporučení

Sport jako takový prošel, stejně jako celá Evropská společenství, dlouhodobým vývojem. Jeho postavení však nebylo v počátcích, ba dokonce ani dlouhou dobu po založení Evropských společenství, tak silné, jak by se mohlo zdát. Proto lze vývoj právní úpravy sportu v oficiálních dokumentech Evropských společenství rozdělit do několika fází.

3.1.1 Od počátku až po Amsterdam

Počínaje Římskými smlouvami až po Amsterodamskou smlouvu přijatou v říjnu 1997 se dá hovořit o tom, že sport jako takový nebyl v žádném z primárních dokumentů popsán, zmíněn či jinak rozebrán.⁵⁷

Důvod byl jednoznačný. Evropská společenství byla primárně založena za účelem ekonomické spolupráce, do jejíž působnosti sport na první pohled nezapadal, nebyla tedy potřeba věnovat mu zvláštní pozornost. V rámci rostoucího vlivu se však evropské instituce začaly obracet i na oblasti, které mají alespoň zčásti ekonomický charakter a do kterých by tak mohly zasahovat.⁵⁸

Mezi první, ač právně nezávazné dokumenty, patřila Adonninova zpráva z roku 1985.⁵⁹ Tato zpráva byla výsledkem summitu, který se zabýval komplikovaností rozhodovacího procesu a institucionálním řešením. Cílem bylo přiblížit evropské instituce společnosti a sport byl v této souvislosti vnímán jako vynikající prostředek pro zlepšení těchto vzájemných vztahů. Evropská komise se tak začala zapojovat do pořádání různých sportovních akcí (např. Olympijské hry, Tour de France), aby přiblížila svou práci široké veřejnosti.⁶⁰

Za zmínku rovněž stojí zpráva Komise Evropské společenství a sport z roku 1991, která se již celá věnovala sportu a v níž byla Komisí poprvé vyjádřena potřeba jmenovat politiku sportu jako jednu z hlavních oficiálních politik Evropských společenství.⁶¹

Mnohem zásadnější dopad na vývoj evropského sportu než oficiální dokumenty EU měla v této době judikatura Evropského soudního dvora. O klíčových rozsudcích, které se v drtivé většině dotýkaly fotbalu, bude pojednáno níže.

⁵⁷ GARDINER, Simon. *Sports law*. 3rd ed. Abingdon: Cavendish Publishing, 2006, s. 159.

⁵⁸ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, 150 s. 99.

⁵⁹ Tamtéž, s. 26.

⁶⁰ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 238.

⁶¹ Tamtéž, s. 239.

3.1.2 Od Amsterdamu po Lisabon

Důvod pro mé rozdělení časové osy právě k okamžiku přijetí Amsterodamské smlouvy nemusí být na první pohled zřejmý. Amsterodamská smlouva měla v původním návrhu, především na nátlak Komise, obsahovat i článek zabývající se přímo sportem. Lze tedy hovořit o silné vůli k začlenění sportu mezi oficiální politiky EU. Proti však byli zástupci členských států EU, v rámci kompromisu tak došlo k vytvoření dalšího nezávazného dokumentu – Deklarace k Amsterodamské smlouvě. V dokumentu byla především zdůrazněna sociální úloha sportu či jeho pozitivní vliv na obyvatelstvo. Dále Deklarace naléhala na orgány Evropské unie, aby věnovaly pozornost a naslouchaly sportovním asociacím při projednávání otázek, které mají potenciál ovlivňovat jejich sportovní činnost. Zvláštní důraz byl pak kladen na charakterističnost amatérského sportu.⁶²

Prvním dokumentem, který se snažil nastínit i možné nástrahy či problematické oblasti sportu, byl Komisí roku 1998 vypracovaný Evropský model sportu. Hlavní problémy Komise spatřovala v medializaci sportu, vlastnictví vysílacích práv sportovními kluby či narušování zásad volného trhu hospodářské soutěže.⁶³ Dokument se v jedné ze svých částí věnoval i organizaci evropského sportu a jeho specifikům. V předchozí části této práce byla popsána pyramidová struktura evropského fotbalu. Za další charakteristický organizační rys evropského sportu byl označen systém postupů a sestupů ze sportovních soutěží. Dle tohoto dokumentu se evropský sport od jiných částí světa odlišuje i svým zaměřením na amatérský sport nebo kladeným důrazem na národní identitu ve formě mezinárodních utkání a soutěží. Tyto aspekty s sebou přináší i své negativní stránky, jako například chuligánství a rasismus na sportovních stadionech.⁶⁴ V další části práce bude rozebrána případná inspirace severoamerickým modelem sportu a možné využití jeho prvků ve fotbalové Evropě.

Z iniciativy Komise vzešla roku 1999 Helsinská zpráva o sportu. V té Komise Radě EU navrhuje posílení funkce sportu v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, čímž by mělo dojít k regulaci vzrůstajícího dopingu. Navíc je opět zdůrazněna autonomie sportu a potřeba zachování integrity a současné struktury.⁶⁵ Dokument zdůrazňuje, že v posledním desetiletí došlo k velkému nárůstu popularity sportu, s čímž přímo souvisí i rostoucí ekonomický aspekt. Ze statistik Komise vyplynulo, že za toto období vzrostlo procento osob zaměstnaných ve sportu až o 60 %. S větším množstvím peněz ve sportu se však zvyšuje i tlak na sportovní výsledky, což s sebou přináší některé negativní aspekty. Prvním takovým doprovodným produktem je doping. Jako druhý problém Helsinská zpráva o sportu zmiňuje vytrácející se tradiční sportovní principy, čímž

⁶² GARDINER, Simon. *Sports law*. 3rd ed. Abingdon: Cavendish Publishing, 2006, s. 168.

⁶³ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 239.

⁶⁴ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, 150 s. 11.

⁶⁵ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 239.

je ohrožena jeho sociální funkce. Výše zmíněné by mohlo omezovat filozofii sportovních klubů, na což by mohli doplatit především mladí hráči a jejich výchova. Poslední zmíněnou nástrahou mohou být snahy některých sportovních klubů na vytvoření vlastních, odtržených mezinárodních soutěží, které by jim přinesly větší diváckou atraktivitu a výhodnější sponzorské smlouvy. Takové projekty by mohly narušit princip finanční solidarity mezi profesionálním a amatérským sportem.⁶⁶ Helsinská zpráva o sportu dále poznamenává, že vzhledem ke stále se zvyšující komercializaci sportu může docházet k jeho častějším konfliktům s právem Evropské unie.⁶⁷ V návaznosti na výše zmíněné, z první konference Evropské unie o sportu, organizované Komisí v řecké Olympii v květnu 1999, vzešla potřeba sportu „přizpůsobit se novému obchodnímu rámci, vyvíjet se, ale zároveň vzdát se části své identity a autonomie k vytvoření základů pro svou kulturní, sociální, zdravotní a výchovnou funkci“.⁶⁸

V závěru roku 2000 byl na zasedání Evropské rady v Nice sport jedním z hlavních témat. Snahy sportovních federací vedly k přijetí zvláštního protokolu uznávajícího specifické potřeby vrcholového sportu. Tato snaha však opět nebyla úspěšná, došlo alespoň k přijetí nezávazného prohlášení.⁶⁹ I přes svou právní nezávaznost má toto prohlášení značnou důležitost pro sport v kontextu práva EU. Vůbec poprvé byl totiž sport projednán a shrnut, a to na nejvyšší politické úrovni.⁷⁰ Prohlášení z Nice v první řadě deklaruje, že nedílnou součástí evropského sportu je i sport amatérský, který by měl být dostupný všem společenským vrstvám a skupinám. Evropská rada dále vyjádřila podporu sportovním organizacím, které mají právo organizovat a korigovat strukturu daného sportu na svěřeném území. Byl rovněž vyjádřen zájem na soustavné a kvalitní práci s mládeží, jen z jejich řad bude zajištěna budoucnost sportovních odvětví a plněny národní týmy. Prohlášení rovněž reagovalo na nejasnou situaci ohledně souladu přestupních řádů sportovních organizací s pravidly o volném pohybu osob.⁷¹ O této problematice bude rovněž pojednáno v následujících částech práce.

Vůbec prvním evropským dokumentem, který by se otázkami sportu zabýval opravdu komplexně, byla v roce 2007 Komisí vydaná Bílá kniha o sportu. Tento strategický dokument měl především určit politické směřování v oblasti sportu a měl být výsledkem dlouholetého konzultačního procesu Komise s příslušnými sportovními subjekty. Hlavním cíle Bílé knihy pak bylo začlenění sportu do dalších politik EU a vytvoření podmínek pro lepší řízení evropského sportu. Toho času již byl udělen mandát k zahrnutí sportu do později přijaté Lisabonské smlouvy.

⁶⁶ GARDINER, Simon. *Sports law*. 3rd ed. Abingdon: Cavendish Publishing, 2006, s. 164.

⁶⁷ Tamtéž, s. 165.

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ NEDELKA, Martin. *Soutěžní právo ES a sport*. Evropské právo 2001, č. 4, s. 4.

⁷⁰ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 239.

⁷¹ GARDINER, Simon. *Sports law*. 3rd ed. Abingdon: Cavendish Publishing, 2006, s. 164.

Dokument na sport nahlíží ze tří pohledů. První se zabývá jeho společenskou rolí, v jejímž rámci zdůrazňuje nezbytnost tělesné aktivity k utužení veřejného zdraví, potřebu společného boje proti doping, posílení role sportu v oblasti vzdělávání nebo například posilování prevence a boje proti rasismu a násilí či zajištění rovných příležitostí pro všechny.⁷²

Druhý náhled se snaží popsat hospodářský rozměr sportu. Komise zde zdůrazňuje, že sport vytvářel v roce 2004 pracovní místa pro necelých 6 % pracovní síly EU, což by mělo být zohledněno v základních politikách EU. Sport je vnímán jako možný prostředek k modernizaci infrastruktury za vzniku nových partnerství na financování sportovních a rekreačních zařízení. Velkým úkolem je zajištění lepší a efektivnější veřejné podpory sportu. Třetí náhled se zabývá organizací sportu., kde je opět zmíněn tzv. Evropský model sportu, který je dle názoru Komise díky jeho hodnotám a tradicím potřeba propagovat. Zároveň však konstatuje, že vzhledem k rozmanitosti evropských sportovních struktur, je zbytečné pokoušet se vymezovat jednotný evropský model organizování sportu. Komise chce v této záležitosti pomoci při vzájemné výměně osvědčených postupů a vytváření zásad při správě věcí veřejných ve sportovní oblasti – transparentnosti, demokracie, odpovědnosti a zastoupení zúčastněných subjektů, jako jsou asociace, federace, hráči, kluby, ligy či fanoušci. Bílá kniha rovněž obsahuje požadavek na vyšší zastoupení žen na řídicích postech ve sportovních strukturách. Zvláštní prostor je poté věnován specifčnosti sportu s jeho pyramidovou strukturou, jak již bylo popsáno výše, problematice volného pohybu osob a přesunů sportovců mezi jednotlivými členskými státy EU, hráčským agentům a s tím související problematice ochrany mladých sportovců. Komise se v neposlední řadě zavazuje bojovat s různými formami trestné činnosti, které se se sportem pojí – korupce nebo praní špinavých peněz.⁷³ Bílá kniha o sportu byla předložena Radě EU, která ji schválila a na jejím základě vytvořila Akční plán Pierra de Coubertina. Tento plán obsahoval 53 akcí, které měly vést k naplnění cílů Bílé knihy o sportu.⁷⁴

3.1.3 Lisabonská smlouva

Oblast odborného vzdělávání byla součástí Smluv od samého počátku evropské integrace, Maastrichtskou smlouvou pak byla do primárního práva zakotvena i pravomoc EU v oblasti všeobecného vzdělávání a mládeže. Velkou novinkou ve Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) je po Lisabonu výslovné zakotvení podpůrné pravomoci EU v oblasti sportu – článek 165 ve spojení s článkem 6 SFEU. Dle odstavce 1 článku 165 je činnost EU v oblasti

⁷² EVROPSKÁ KOMISE. *Bílá kniha o sportu*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, s. 3–9.

⁷³ EVROPSKÁ KOMISE. *Bílá kniha o sportu*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, s. 12–16.

⁷⁴ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 241.

sportu omezena na podpůrné a doplňkové činnosti k činnostem členských států. Pravomoc členských států tak v této oblasti nahrazena není, tak jim zůstává. Druhý pododstavec článku pak dále omezuje rozsah pravomocí Unie v oblasti sportu na podporu evropských hledisek sportu, přičemž má být přihlíženo ke specifickým aspektům tohoto odvětví a jeho neekonomickým funkcím.⁷⁵ Cíle této politiky jsou konkrétně popsány takto:

- podporovat spravedlivé a otevřené sportovní soutěžení a spolupráci mezi subjekty odpovědnými za sport,
- chránit fyzickou a mravní integritu sportovců, obzvláště těch nejmladších.⁷⁶

Zahrnutí sportu do jednoho z článků SFEU Lisabonskou smlouvou rozhodně neznamená, že by tato oblast byla dosavadní činností Evropské unie naprosto nepolíbena. Na sportovní činnost měly značný dopad i pravomoci EU v oblasti jednotného trhu, jejichž důležitost zůstává nezměněna.⁷⁷ Od zavedení nových zvláštních pravomocí v oblasti sportu, se činnost Evropské unie otevírají nové možnosti. Především je zde právní základ pro vytvoření specializovaného unijního programu pro sport, který bude podporován konkrétním rozpočtem.⁷⁸ Velice důležitou, po dlouhé roky možná naprosto klíčovou složkou je judikatura Soudního dvora Evropské unie. O judikatuře, která měla největší dopad na sportovní činnost, bude pojednáno níže.

3.2 Judikatura ESD ve sportu

3.2.1 Příklad Walrave a Koch

Prvním soudním sporem, který měl dalekosáhlé důsledky na činnost EU ve vztahu ke sportu, byl případ dvou nizozemských cyklistů Bruna Walraveho a Linginuse Kocha. Ti se v cyklistice živili tím, že různým týmům poskytovali své služby jako motocykloví vodiči, a byli za to rovněž placeni. Předmětem tohoto sporu se stalo pravidlo, které roku 1973 vydala Mezinárodní cyklistická unie a které říkalo, že takovýto vodič, udávající rychlost, musí mít stejnou státní příslušnost jako cyklista za vodičem. Na základě tohoto pravidla se dva výše zmínění nemohli zúčastnit oficiálních akcí jinak než v týmu složeném pouze z nizozemských cyklistů.⁷⁹

Walrave a Koch se dovolávali bezprostředního účinku ustanovení Smlouvy o ES o volném pohybu osob, jelikož považovali pravidla Mezinárodní cyklistické unie za diskriminující na základě občanství. Rozpor shledávali s tehdejšími články 48 a 59 Smlouvy o ES.

⁷⁵ Lisabonská smlouva, komentář článek 165, s. 609-617.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. europarl.europa.eu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.7.html>.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 243.

Klíčovou otázkou tohoto případu bylo, zda-li je sport předmětem komunitárního práva. Evropský soudní dvůr se k této otázce vyjádřil mírně problematicky, jelikož rozhodl, že „sport je předmětem komunitárního práva, pouze pokud má povahu ekonomické aktivity ve smyslu čl. 2 Smlouvy o ES“ a dále že „zákaz diskriminace na základě státního občanství se nevztahuje na sestavování národních týmů, protože při jejich formování jde o čistě sportovní zájem, který nemá nic společného s ekonomickou aktivitou“.⁸⁰ Touto formulací chtěl Evropský soudní dvůr vyřešit hrozící kolaps všech mezinárodních soutěží, jelikož ty by také všechny byly v rozporu s články Smlouvy o ES o volném pohybu osob. Evropský soudní dvůr tak chtěl sportovní pravidla postavit mimo dosah Smlouvy o ES právě kvůli tomu, že při jejich formování jde o čistě sportovní zájem, který nemá nic společného s ekonomickou aktivitou. V současné době, kdy například rozpočet fotbalového Mistrovství světa 2018 v Rusku je naplánovaný na 283 miliard korun⁸¹, si nelze vůbec představit, že by bylo toto tvrzení obhajitelné. Domnívám se, že ačkoliv v 70. letech minulého století bylo obecně ve sportu peněz mnohem méně, ani tak se nedalo mluvit o čistě sportovních zájmech bez jakékoliv ekonomické aktivity. Správnou otázku si při řešení této problematiky pokládá Stephen Weatherill, který říká, že „jakmile si otevřeně přiznáme, že sportovní pravidla mají ekonomické důsledky, potom se můžeme zaměřit na klíčové otázky – která pravidla jsou skutečně nutná pro fungování daného sportu, tzn. uchráněná před vlivem komunitárního práva, přestože mají ekonomické důsledky.“⁸²

Walrave a Koch tak daný soudní spor prohráli, jelikož omezující pravidla Mezinárodní cyklistické unie byla vzhledem k jejich obecné opodstatněnosti shledána v souladu se Smlouvou o ES.

3.2.2 Případ Bosman

V době před začátkem případu byl Jean-Mark Bosman profesionálním fotbalistou klubu RC Liege, se kterým měl uzavřenou hráčskou smlouvu. Tato smlouva měla vypršet k 30. 6. 1990. Tentýž klub svému hráči nabídl prodloužení stávajícího kontraktu, Bosman ji však odmítl. Tímto úkonem se Jean-Mark Bosman stal „volným“ hráčem, jenž je nabízen jiným klubům za odstupné, které stanoví tabulky jednotlivých národních asociací. Jedním takovým klubem, který projevil o Bosmana zájem, byl francouzský US Dunkerque. Následovala dohoda mezi oběma zmíněnými kluby o přestupu hráče za podmínky, že francouzský klub vyplatí odstupné. K dotažení celého transferu a možnosti Bosmana nastoupit k soutěžnímu utkání za francouzský klub, bylo však

⁸⁰ Rozsudek ze dne 12. 12. 1974, Walrave and. Koch v Union Cycliste Internationale, Case 36/74.

⁸¹ *Rusko zkroutil rozpočet na pořádání MS 2018* [online]. ceskatelevize.cz, 22. června 2015 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/sport/fotbal/fifa-v-krizi/315449-rusko-zkrouhlo-rozpocet-na-poradani-ms-2018/>>.

⁸² WEATHERILL, Stephen. *European sports law: Collected papers*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2007, s. 421.

potřeba několika kroků. Tím hlavním bylo vydání tzv. transferového certifikátu belgickým fotbalovým svazem, a to se souhlasem Bosmanova původního klubu SC Liege. Belgický klub však přestal věřit, že US Dunkerque dostojí svým závazkům a nesouhlasil s vydáním transferové karty Jeanu-Marku Bosmanovi, čímž byl celý přestup zastaven. Touto skutečností byla vytvořena překážka, přes kterou nemohl francouzský klub Bosmana zaměstnat a využít ho ke svým zápasům. V případě, že by tak učinil, hrozil by francouzskému klubu tvrdý trest v podobě vysoké pokuty či odečtu bodů. Bosman se tak ocitl v situaci, kdy nemohl nastoupit ani za jeden z těchto klubů.⁸³

Bosman, znepokojený vzniklou situací, se tedy obrátil na národní belgický soud v prvním stupni s návrhem na přezkoumání vzniklé situace Evropským soudním dvorem. Po táhnoucích se soudních procesech podal belgický odvolací soud Evropskému soudnímu dvoru v řízení o tzv. předběžných otázkách podle čl. 177 Smlouvy o ES následující finální dotaz:

Mohou být (tehdejší) čl. 48, čl. 85 a čl. 86 Smlouvy o ES interpretovány tak, že:

- a) Zakazují fotbalovému klubu vyžadovat a přijímat finanční, resp. transferový poplatek – odstupné za zaměstnání jeho bývalého hráče, jehož kontrakt již vypršel, v jiném klubu v jiném členském státě.
- b) Zakazují národním a mezinárodním asociacím či federacím zavádět v jejich pravidlech ustanovení omezující přístup zahraničních hráčů z ES do soutěží, které tyto asociace organizují (kvóty na počet hráčů z jiného členského státu).⁸⁴

V následném řízení před Evropským soudním dvorem se kromě Jeanu-Marku Bosmana ocitla UEFA, belgický fotbalový svaz, klub RC Liege, a dále intervenující vlády Francie, Německa, Itálie a Dánska. Své vyjádření připojila i Komise.⁸⁵ Některé ze stran řízení, včetně Komise, zpochybnilly pravomoc Evropského soudního dvora odpovědět na tyto předběžné otázky, a to zejména proto, že se podle nich jedná o otázky čistě sportovního rázu. Soudní dvůr se však po velkém zvažování vyjádřil tak, že oprávnění k rozhodnutí v těchto otázkách má.⁸⁶

K samotnému rozsudku, podobně jako v případě Walrave a Koch bylo řečeno, že výkon sportovní činnosti může spadat pod právo Společenství, a to do té míry, kdy se jedná o hospodářskou činnost ve smyslu čl. 2 Smlouvy o ES. Dále se Evropský soudní dvůr vyjádřil k možnému použití článku 48 Smlouvy o EHS s konstatováním, že se jeho aplikace vyloučit nedá, jelikož přestupní pravidla upravují hospodářské vztahy a placení odstupného fotbalovým

⁸³ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 244.

⁸⁴ Rozsudek ze dne 15. 12. 1995, Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman, C-415/93, bod 49.

⁸⁵ Tamtéž, bod 2.

⁸⁶ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 244.

klubům jednoznačně může ovlivnit možnost jejich dalšího zaměstnání a omezit tak volný pohyb osob.⁸⁷

K druhé předběžné otázce – šlo o výklad článku 39 Smlouvy o ES, který ve svém odstavci 2 říká, že volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a pracovní podmínky. Toto pravidlo se dle názoru soudu vztahuje i na pravidla fotbalových asociací omezujících právo státních příslušníků zúčastňovat se fotbalových utkání, jelikož je dle něj zjevné, že toto pravidlo omezuje i jeho možnost být v dané zemi zaměstnán. I zde soud připustil diskriminaci na základě občanství v případě, že se jedná o zápasy národních týmů, a to opět z toho důvodu, že se jedná o neekonomickou činnost s čistě sportovním prvkem.⁸⁸

Fakticky tedy Evropský soudní dvůr přistupuje k fotbalovému trhu stejně jako k jakémukoliv dalšímu trhu pracovnímu. Negativně se tak staví jak k transferovým poplatkům v době po ukončení smlouvy, tak ke kvótám pro zahraniční hráče. O faktickém vlivu na evropský fotbalový trh a jeho dalším úskalím se budu věnovat v dalších kapitolách.

3.2.3 Případ Deliege

Christelle Deliege byla úspěšná belgická judistka, která se cítila dotčena pravidly Národní belgické federace juda a Evropské federace juda, dle kterých se nemohla zúčastnit některých závodů a být tak na jejich základě kvalifikována na Olympijské hry v Barceloně roku 1992. Diskriminační této judistce připadala pravidla omezující počet závodníků z jedné národní asociace na jednom turnaji.⁸⁹

Předběžná otázka vnitrostátního soudu zněla, zda „pravidla, která vyžadují po profesionálních či poloprofesionálních sportovcích či osobách aspirujících na statut těchto osob, aby byli autorizováni či vybráni jejich národními federacemi k soutěžnímu utkání či zápasu na mezinárodní soutěži a zakládající vstupní kvóty u podobných soutěží (a kde nejde o soutěž mezi národními týmy), jsou v rozporu s volným poskytováním služeb a právem hospodářské soutěže?“⁹⁰

Jako první se soud musel věnovat otázce, zda se i v tomto případě jedná o ekonomickou aktivitu. A jeho interpretace zde byla oproti předchozím, výše zmíněným rozsudkům širší. Do ekonomické aktivity se podle něj může zahrnovat rovněž poskytování oddělených služeb

⁸⁷ Rozsudek ze dne 15. 12. 1995, *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman*, C-415/93, bod 68.

⁸⁸ Rozsudek ze dne 15. 12. 1995, *Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman*, C-415/93, body 73–75.

⁸⁹ KUBÍČEK, Jirí. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 248.

⁹⁰ Rozsudek ze dne 11. 4. 2000 *Christelle Deliege V Ligue Francophone de Judo et Disciplines ASBL*, C-191/97, Sb. rozh. s. I – 2595, bod 16.

souvisejících s touto sportovní akcí. Jako příklad Soudní dvůr EU uvádí prezentaci loga sponzorů před diváky nebo v televizním přenosu. Tím pádem byla i sportovní aktivita amatérského sportovce vtažena pod křídla komunitárního práva, ačkoliv sportovec jako takový není zaplacen těmi, pro které je sportovní aktivita vykonávána – typicky organizátor či divák.⁹¹

K otázce samotných pravidel upravujících nominaci sportovců na jednotlivé mezinárodní akce. Soudní dvůr EU zde vymezil, že se nejedná o klasické cizinecké kvóty jako v případě *Bosman*, jelikož tato asociace juda nevymezovala podmínky regulující obecný přístup na pracovní trh profesionálním sportovcem a ani neobsahovala klauzule limitující počet účastníků z jiných členských států, kteří se mohou účastnit soutěže. Dále ani nešlo o pravé soutěže národních týmů, jelikož sportovec dle soudu již na turnaji soutěží sám za sebe.⁹² Daná pravidla navíc byla považována za nutná pro organizaci daného sportu, a to k omezení počtu účastníků na turnaji. V potaz byl brán i fakt, že prakticky jakýkoliv systém, který bude určovat, kdo je k účasti v turnaji připuštěn, a kdo ne, bude pro někoho omezující a diskriminační. Tento samotný fakt však nepůsobí jeho rozpor s evropským právem.⁹³

Zde nezbyvá než plně souhlasit s názorem Kena Fostera, který namísto kvót určujících počet účastníků z jedné národní asociace, navrhoval zavedení v této době již zaběhlých kvalifikačních předkol. Ta dávají možnost účasti v hlavní soutěži většímu počtu soutěžících z jedné země, zároveň je pak o jejich osudu rozhodnuto čistě na sportovních kolbištích.⁹⁴

V rozsudku *Deliege* se tak Soudní dvůr EU dostal s evropským právem mezi sportovní pravidla organizačního charakteru, respektoval však zároveň jejich specifika a potřeby.

3.2.4 Příklad Lehtonen

Basketbalista Jyri Lehtonen byl původně hráčem působícím ve finské lize, v průběhu belgického play-off však přestoupil do tamějšího Castors Braine. Konkuroující kluby podaly stížnost, že daný přestup byl uskutečněn až po datu lhůty povolující přestup v rámci evropské zóny. Problémem bylo to, že pravidlo platilo jen pro evropské hráče, basketbalisté mimo tuto zónu mohli do play-off nastoupit v jeho průběhu.⁹⁵

V samotném rozhodnutí soud opět zopakoval již předešlé ratio, že sport je předmětem práva ES, pokud vykazuje ekonomickou aktivitu, a dále že není vyloučeno, aby některá pravidla týkající se volného pohybu osob a sledující čistě sportovní zájem byla slučitelná s evropským

⁹¹ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, 142 s. 68–70.

⁹² Rozsudek ze dne 11. 4. 2000 *Christelle Deliege V Ligue Francophone de Judo et Disciplines ASBL, C-191/97*, Sb. rozh. s. I – 2595, bod 63.

⁹³ Tamtéž, bod 64.

⁹⁴ FOSTER, Ken. Can Sport be regulated by Europe? In CAIGER, Andrew (ed). *Professional sport in the EU: The regulation and Re-regulation*, s. 51–52.

⁹⁵ Rozsudek ze dne 13. 4. 2000, *Jyri Lehtonen, Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL vs. Fédération Royale Belge des Sociétés de Basket-ball ASBL, C-176/96*, Sb. rozh. s. I – 2714, body 12–15.

právem. Dle názoru soudu uvedená pravidla fakticky omezovala příležitost výkonu zaměstnání občana v jiném členském státě, soud však rovněž poukázal na možnost jeho objektivního ospravedlnění. Soudní dvůr EU tak tato pravidla považoval za nezbytná k zachování regulérnosti soutěže.⁹⁶

3.2.5 Případy Kolpak, Simutenkov a Kahveci

Případy slovenského házenkáře Maroše Kolpaka a fotbalistů Igora Simutenkova z Ruska s Turkem Nihatem Kahvecim mají velice podobné základy. Ve všech kauzách se nejednalo o občany Evropské unie, nýbrž států, se kterými má Evropská unie uzavřené mezinárodní smlouvy – asociační dohody, které obsahují ustanovení o zákazu diskriminace jejich občanů, jsou-li zaměstnání na území Unie.⁹⁷

Všichni tito hráči byli limitováni pravidly národních asociací, které omezovaly počet hráčů mimo Evropskou unii, kteří mohli být napsáni na soupisku či se účastnit mistrovských utkání svého klubu. Dané omezení se tedy nevztahovalo na zápasy mezi národními týmy, kde je vzhledem k jeho specifikům takové omezení možné. Daná pravidla tak v tomto případě rovněž nemohla být považována za čistě neekonomická, jelikož šlo ve všech případech o klasický zaměstnanecký poměr a jistě se tak dotýkají ekonomické sféry hráče či klubu.⁹⁸

Velice důležitým aspektem těchto rozhodnutí byl fakt, že Soudní dvůr EU přiznal antidiskriminačním ustanovením asociačních dohod přímý účinek.⁹⁹ Soudnímu dvoru EU tak nezbyvalo než rozhodnout, že zmíněné články asociačních dohod jsou v rozporu s ustanoveními Smluv o volném pohybu osob. Ten navíc na rozdíl od případu Walrave a Koch neměl problém s vyjádřením k těmto otázkám, jelikož je nepovažoval za čistě sportovního rázu.¹⁰⁰

3.2.6 Příklad Wouters, Meca-Medina a Majcen

Případ Wouters není klasickým rozsudkem ze sportovního prostředí, i přesto však na tuto oblast zcela ideálně dopadá. V samotném případě šlo o holandský zákaz propojení advokátů a účetních formou partnerské společnosti omezující hospodářskou soutěž na vnitřním trhu. Soud se v něm vyjádřil tak, že je nezbytné vzít v potaz cíle této úpravy, které jsou spojené s potřebou vytvořit pravidla ve vztahu k organizaci, kvalifikaci, profesionální etice, doзору a odpovědnosti, to vše pro co nejkomplexnější služby spotřebiteli. Dle soudu je tedy nezbytné vzít v potaz, zda

⁹⁶ Rozsudek ze dne 13. 4. 2000, Jyri Lehtonen, Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL vs. Fédération Royale Belge des Sociétés de Basket-ball ASBL, C-176/96, Sb. rozh. s. I – 2714, bod 16.

⁹⁷ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, s. 76.

⁹⁸ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 11.

⁹⁹ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, s. 78.

¹⁰⁰ KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, s. 250.

následné účinky, které chrání nějaké mimoekonomické cíle omezující soutěž, jsou nezbytné pro organizaci daného odvětví.¹⁰¹

K tomuto náhledu se Soudní dvůr EU přiklonil i v rozsudku Meca-Medina a Majcen, kde se vyjádřil v tom smyslu, že všechna pravidla, čistě sportovní či nikoliv, jsou předmětem kontroly evropského práva. Je tak přihlédnuto k celkovému kontextu těchto pravidel a odpadá doposud nezbytný test, zda daná norma má či nemá ekonomické účinky a zda spadá pod dosah evropské práva.¹⁰²

3.2.7 Případ Bernard

Případ francouzského fotbalového hráče Oliviera Bernarda je jedním z nejnovějších případů, které řešil Soudní dvůr EU, a který je zároveň čistě sportovního rázu. Mladý, talentovaný francouzský hráč byl v klubu Olympique Lyon pod smlouvou „talentovaného“ hráče, před jejímž uplynutím mu navíc tímto klubem byl nabídnut profesionální kontrakt s platností jednoho roku. Ten však Bernard odmítl a uzavřel místo toho profesionální smlouvu s anglickým Newcastle United. Francouzská Charta profesionálního fotbalu však nepředvíдалa situaci, že takový kontrakt, který bude mladému hráči nabízen klubem, který ho vychoval, bude odmítnut. Jediným legislativním aktem, který tak mohl danou situaci vyřešit, byl tamější zákoník práce, na jehož základě zažaloval Olympique Lyon Oliviera Bernarda i jeho nový klub a požadoval náhradu škody za výchovu hráče.¹⁰³

Soudní dvůr se v tomto konkrétním případě postavil za Oliviera Bernarda a vyjádřil se tak, že „není možné po hráči požadovat náhradu škody za to, že se rozhodl podepsat profesionální kontrakt v klubu jiného členského státu, a jejíž výška nezávisí na skutečných nákladech spjatých s jeho výchovou.“¹⁰⁴ Zároveň se však vyjádřil, že článku 45 SFEU o volném pohybu pracovníků neodporuje systém, který za účelem podpory výchovy mladých hráčů zaručuje finanční odškodnění klubu, který hráče vychoval, pokud hráč uzavře po skončení období své výchovy profesionální kontrakt s klubem z jiného členského státu. Tento systém však musí být způsobilý k dosažení výše zmíněného cíle – podpory výchovy mladých hráčů.¹⁰⁵ Soud tak otevřel možnost pro vytvoření nových pravidel na ochranu menších klubů před „vykrádáním“ jejich hráčů v období před podepsáním profesionálního kontraktu.

¹⁰¹ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, s. 85.

¹⁰² HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, s. 86.

¹⁰³ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 60.

¹⁰⁴ ČOLLÁK, Jaroslav. „Olivier Bernard“ alebo dogmatické rozhodnutia Súdného dvora v športovej oblasti [online]. *lexforum.cz*, 19. září 2011 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.lexforum.cz/342>>.

¹⁰⁵ Tamtéž.

4 Volný pohyb osob vs. UEFA

Vrcholné fotbalové orgány se pochopitelně odjakživa s nelibostí dívaly na jakékoliv zásahy státní či soudní do jejich odvětví. Především Soudní dvůr EU a Komise se však postupem času díky volnému pohybu osob a právu hospodářské soutěže dostaly do situace, kde byl takový zásah nezbytný. Důvodem zájmu evropských institucí o sportovní dění byl zprvu fakt, že vrcholné fotbalové orgány ve svých pravomocích kumulují jako možnost vytvářet přestupová, tedy i zaměstnanecká pravidla. Co víc, o jednotlivých případech také rozhodovat. Bylo tedy pochopitelné, že je potřeba se zabývat myšlenkou, zdali jsou tato pravidla v souladu s volným pohybem osob dle práva evropských společenství.

Volný pohyb osob, v našem případě pracovníků, je v Evropské unii deklarován článkem 45 SFEU. Ten ve svém odstavci druhém navíc stanovuje, že „volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoliv diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.“¹⁰⁶ Sportovní organizace včetně UEFA však nebyly nuceny měnit svá zaběhlá pravidla, fakticky tak k naplnění smyslu tohoto článku po dlouhé roky nedocházelo. Do hry tedy musel vstoupit hráč, který měl pravomoc často konzervativní pravidla změnit – Soudní dvůr EU.

Jednoznačně nejvýznamnějším rozsudkem Soudního dvora EU z oblasti sportu, který dopadá na volný pohyb osob, je případ *Bosman*. V něm byly belgickým soudem Soudnímu dvoru EU položeny dvě klíčové předběžné otázky, jež dále udávaly směr dvěma velkým, nejen fotbalovým tématům – transferovým poplatkům klubům za zaměstnání jejich bývalého hráče po vypršení smlouvy mezi nimi a cizineckým kvótám omezujícím počet zahraničních hráčů ze zemí EU do soutěží organizovaných asociacemi v jiném členském státě.¹⁰⁷

4.1 Cizinecké kvóty

V analýze těchto dvou velkých témat dáváme přednost právě cizineckým kvótám, jelikož tato tematika vstoupila do hry ještě před rozhodnutím *Bosman*. Prvním takový případem, který řešil konflikt sportovních pravidel se zákazem diskriminace na základě státního občanství, bylo rozhodnutí *Walrave a Koch*. Zde Soudní dvůr nejen poprvé vyslovil ratio, že sport je předmětem komunitárního práva, pouze pokud má povahu ekonomické aktivity, ale vyjádřil se rovněž k problematice sestavování národních týmů. Dle jeho tehdejšího názoru se totiž „zákaz diskriminace na základě státního občanství nevztahuje na sestavování národních týmů, jelikož při

¹⁰⁶ Článek 101 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/88, 26. 11. 2012.

¹⁰⁷ HAMERNÍK, Pavel. *Vývoj regulace sportu v právu ES*. Právník 2004, roč. 143, č. 4, s. 383–400.

jejich formování jde o čistě sportovní zájem, který nemá nic společného s ekonomickou aktivitou.¹⁰⁸

Prvním čistě fotbalovým rozhodnutím, které zde rozebráno nebylo a kde soud zopakoval svůj pohled z případu Walrave, bylo rozhodnutí Doná v. Mantero z roku 1976. Zde byl Soudní dvůr EU opět v rámci předběžných otázek dotázán, zda jsou pravidla italské fotbalové asociace omezující počet zahraničních hráčů v italských klubech v souladu s evropským právem. Soud se k předmětné otázce vyjádřil tak, že daná pravidla označil za diskriminační.¹⁰⁹ Evropské fotbalové vedení však jako by poslední rozhodnutí Soudního dvora EU příliš nezajímalo.

V roce 1978 přišla UEFA s novými pravidly, ve kterých byla řešena možnost cizinců účastnit se zápasů v soutěžích jiných členských států. Toto pravidlo povolovalo dvěma zahraničním hráčům nastoupit k soutěžnímu utkání za jeden klub, nijak však nebyl omezen počet takových hráčů, kteří mohli být zaměstnáni jedním klubem. Jistým změkčením těchto pravidel byl status cizinců, kteří již na území daného státu působí po dobu minimálně pěti let, takových hráčů mohl do utkání nastoupit neomezený počet, byli tak pro účely fotbalových utkání považováni za hráče dané země.¹¹⁰ Tento stav vydržel 13 let, v roce 1991 UEFA zavedla tzv. pravidlo 3+2.

4.1.1 Pravidlo „3+2“

Pravidlo 3+2 bylo jakýmsi vyústěním jednání UEFA s Komisí o podobě cizineckých kvót. Zmíněné pravidlo povolovalo třem zahraničním hráčům se současně zúčastnit fotbalového utkání. Další dva zahraniční hráči (tzv. assimilated players) se mohli za splnění následujících kritérií do utkání zapojit. Takovou podmínkou byla nepřetržitá doba pěti let, po kterou již hráč v dané zemi hrál. Z těchto pěti let navíc musel tři roky absolvovat v mládežnických kategoriích.¹¹¹

Výsledek jednání mezi organizací UEFA a Komisí bývá označován za tzv. džentlmenskou dohodu. UEFA se možná poměrně naivně domnívala, že na jejím základě, po dohodě s jednou z hlavních institucí Evropské unie, bude toto pravidlo automaticky v souladu s evropským právem. V případě Bosman však bylo organizaci velice důrazně vysvětleno, že formální souhlas jedné evropské instituce s upravenými pravidly o kvótách neznamená, že s nimi souhlasí i další orgány.¹¹²

¹⁰⁸ HAMERNÍK, Pavel. *Vývoj regulace sportu v právu ES*. Právník 2004, roč. 143, č. 4, s. 383–400.

¹⁰⁹ GARCÍA, Borja. *UEFA and the European Union: From Confrontation to Cooperation*. Journal of Contemporary European Research., 2007, vol. 3, no. 3, s. 207.

¹¹⁰ MCDERMOTT, John J. *Direct v. Indirect Discrimination in European Football: The Legal Differences Between UEFA's Homegrown Player Rule and FIFA's "6+5" Proposal*. Texas: University of Texas at Austin School of Law, 2010, s. 276.

¹¹¹ GARCÍA, Borja. *UEFA and the European Union: From Confrontation to Cooperation*. Journal of Contemporary European Research., 2007, vol. 3, no. 3, s. 207.

¹¹² BRIGGS, Lindsey Valaine. *UEFA v The European Community: Attempts of the Governing Body of European Soccer to Circumvent EU Freedom of Movement and Antidiscrimination Labor Law*. Chicago: University of Chicago Law School, 2006, s. 447–448.

4.1.2 Bosman a cizinecké kvóty

V nejznámějším sportovním rozsudku se Soudní dvůr EU velice významně vyjádřil i k problematice cizineckých kvót. V první fázi soud připustil, že aplikace těchto pravidel může fakticky omezovat volný pohyb osob zaručených Smlouvami, a to i přesto, že pravidla nezakazují zaměstnání hráče, nýbrž jeho faktické nasazení do fotbalových utkání. Soud i v tomto přístupu shledává pravidla o kvótách za omezující, jelikož redukuje možnost uplatnění hráče v daném zaměstnání.¹¹³

Druhou otázkou, kterou se Soudní dvůr EU zabýval, byla možnost ospravedlnění těchto pravidel dle tehdejšího článku 39 Smlouvy o ES (dnešní článek 45 SFEU). Evropské národní fotbalové asociace společně s organizací UEFA pravidla o cizineckých kvótách obhajovaly různě.

Prvním výrazně nacionálním argumentem byl požadavek fotbalové veřejnosti a fanoušků na to, aby za jejich domácí týmy nastupovali především hráči z jejich regionu či státu.¹¹⁴ Tento důvod se zdá být obhajitelný, dle mého názoru je však v celkovém měřítku této kauzy nedostatečný.

Dalším důvodem pro zachování kvót mělo být zachování sportovní nejistoty výsledku, jelikož bez zmíněných pravidel by si nejbohatší kluby mohly dovolit přivést nejlepší hráče ze všech koutů světa, čímž by fotbalové soutěže ztrácely na atraktivitě. Zde soud, dle mého názoru správně, reagoval s poukázáním na fakt, že ani zachování cizineckých kvót nezabrání nejmocnějším klubům přivést ty nejlepší tuzemské hráče, čímž by docházelo k naprosto stejnému efektu.¹¹⁵

Na první pohled ne možná tak výrazným, podle mě však potenciálně velice silným argumentem, by mohl být fakt, že příliv cizinců do klubů jednoho členského státu bude znamenat menší prostor a herní vytížení pro mladé talentované hráče této země.¹¹⁶ Na tento fakt později, po definitivním odstranění cizineckých kvót, musel reagovat nevyšší představitel anglického fotbalu, Fotbalová asociace. Pro nejlepší tradiční kluby tamější Premier league bylo totiž efektivnější koupit „hotové“ zahraniční hráče namísto výchovy vlastních mladých hráčů. Ve výsledku se tedy stávalo, že se na soupiskách těchto anglických týmů objevovali třeba jen dva nebo tři domácí hráči, na což nejvíce doplácely a stále doplácují anglické reprezentační výběry.¹¹⁷ K této argumentaci také jako by Soudní dvůr EU ve svém odůvodnění k rozsudku Bosman naváděl sportovní organizace pro budoucí podobná řízení. V odstavci 106 tohoto odůvodnění

¹¹³ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, s. 55.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 56.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 56.

¹¹⁷ BRIGGS, Lindsey Valaine. *UEFA v The European Community: Attempts of the Governing Body of European Soccer to Circumvent EU Freedom of Movement and Antidiscrimination Labor Law*. Chicago: University of Chicago Law School, 2006, s. 441.

totiž říká, že kvóty jako takové „z pohledu značné sociální důležitosti sportovních aktivit a zejména fotbalu v ES, cíl udržení rovnováhy mezi kluby zajištěním určitého stupně rovnosti a nejistoty sportovního výsledku a podpory k náboru trénování mladých hráčů musí být akceptovány jako legitimní.“¹¹⁸

Dost možná podobnou argumentaci Soudní dvůr EU očekával od španělské fotbalové asociace v kauze Simutenkov, kde šlo o cizinecké kvóty, které se však vztahovaly na hráče s ruským občanstvím, tedy nečlenskou zemí Evropské unie. Jak však bylo popsáno výše, i zde Soudní dvůr EU přiznal těmto hráčům právo nebýt diskriminován na základě občanství, když ustanovením o volném pohybu osob v asociačních dohodách mezi Evropskou unií a státy nečlenskými přiznal přímý účinek.

4.1.3 Kvóty „klubové“?

Z rozsudků Bosman či Walrave vyplývá, že zákaz diskriminace na základě občanství se vztahuje nejen na stát a jeho organizační složky, ale rovněž na soukromoprávní subjekty, a to v tom případě, že jejich pravidla o kvótách jsou aplikována kolektivně. Tato pravidla jsou tedy vytvořena kolektivním jednáním subjektů, které v praxi kontrolují aktivity jednotlivých zaměstnanců.¹¹⁹ Tato definice tedy dopadá na národní fotbalové asociace. Do situace, která se zdá na první pohled jasná, by však mohlo vstoupit rozhodnutí Romana Angonese proti Cassa di Risparmio di Bolzano. Zde bylo totiž ve zkratce rozhodnuto o tom, že nepřímého diskriminačního jednání na základě občanství se dopustila banka – tedy soukromoprávní subjekt.¹²⁰ Jak by se tedy posoudila situace fotbalového klubu, který se v rámci své vlastní politiky rozhodne upřednostnit „domácí“ hráče před národností jinou? Dle mého názoru by označení takového jednání jako diskriminačního již příliš zasahovalo do sféry daného klubu. Možnost vytyčení vlastních klubových pravidel a zásad, jakéhosi „know-how“, je jedním ze základních zásad svobodného „podnikání“ sportovních klubů. Takové zásahy veřejné moci do klubových struktur by jistě narušovaly volnou soutěž v rámci evropských soutěží. Zachování „klubových“ cizineckých kvót se mi zdá být před primárním právem Evropské unie ospravedlnitelné.

4.1.4 Bosman a koncept národních týmů

V neposlední řadě Soudní dvůr EU potvrdil své předchozí ratio, že ustanovení o volném pohybu osob dle Smlouvy o ES nezakazují tvorbu pravidel vyřazujících zahraniční hráče

¹¹⁸ HAMERNÍK, Pavel. *Rozsudek Evropského soudního dvora Simutenkov – definitivní konec cizineckých kvót ve sportu v EU?*. Právní rozhledy, 2005, roč. 13, č. 21, s. 795–799.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Rozsudek ze dne 6. 6. 2000, Roman Angonese v. Cassa di Risparmio di Bolzano, C-281/98. dostupné na <<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d2c30d57ada34a954164cfc90d7ac3ef83ccc51.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyKchn0?text=&docid=45323&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=904492>>.

z určitých zápasů z důvodů neekonomických, vztahující se k rysu a kontextu těchto zápasů a jsou čistě sportovního zájmu. Jako příklad uvádí zápasy mezi národními týmy z různých států.¹²¹ Nad výše zmíněnou myšlenkou je potřeba se pozastavit. V současné době jen stěží obстоjí teze, že zápasy mezi národními týmy nekumulují žádnou ekonomickou aktivitu. Ve sponzorských kontraktech či vysílacích právech se pohybují obrovské peněžní prostředky, které jsou mezi národní asociace přerozdělovány na základě výsledků dosažených na velkých fotbalových akcích, jako jsou Mistrovství světa či Evropy. Nepochybně tedy nemůže jít o čistě sportovní zájem. Druhou stranou mince je však celková myšlenka těchto velkých turnajů, na nichž se setkávají nejlepší hráči z jednotlivých zemí, což vlévá fanouškům do žil správnou vlnu nacionalismu. I rozlohou či počtem obyvatel malé státy mají možnost předčít evropské či světové velikány. Tím jsou tyto akce atraktivní, proto je o ně zájem a proto je v nich také tolik finančních prostředků. V případě, že by bylo rozhodnuto o úplném zákazu cizineckých kvót bez výjimek, zápasy mezi národními týmy by velice pravděpodobně následovaly osud fotbalu klubového. Evropské „národní“ týmy by byly posíleny o hráče z Afriky nebo Jižní Ameriky, což by sice pravděpodobně zvýšilo celkovou kvalitu fotbalového utkání, fotbalový fanoušek by však byl ochuzen o výše popsané pocity. Z tohoto pohledu je třeba s výjimkou ze zákazu cizineckých kvót souhlasit.

4.1.5 Koncept naturalizovaných hráčů

Koncept národních týmů je založen na několika pravidlech upravujících sportovní národnost. Jedním z takových pravidel je neměnitelnost národního týmu v případě jeho prvotního zvolení. V jednom okamžiku tak sportovec nemůže být reprezentantem dvou zemí. Dalším omezením změny národnosti jsou tzv. čekací lhůty při její změně. Problematiku změny „fotbalové“ národnosti řeší dokument nadřazený organizaci UEFA, a to Statut FIFA ve svém článku 6. Ten říká, že změna fotbalové národnosti je možná, pokud hráč doposud nenastoupil v žádném oficiálním zápase za národní tým jiného státu a zároveň splňuje jednu z následujících podmínek:

- narodil se na území daného státu (jenž chce reprezentovat),
- jeho biologická matka či otec se narodili na území daného státu,
- alespoň jeden z jeho prarodičů se narodil na území daného státu,
- nepřetržitě žil na území daného státu po dobu alespoň pěti let, a to po dosažení 18 let věku.¹²²

¹²¹ HAMERNÍK, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007, s. 56.

¹²² *Fifa statutes: April 2015 edition* [online]. fifa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/58/14/48/2015fifastatutesen_neutral.pdf>.

Změna fotbalové národnosti tak sice možná je, však pouze za předpokladu, že daný hráč ještě nikdy do oficiálního zápasu za národní asociaci jiného státu nenastoupil. Po tomto okamžiku již taková změna možná není. Jsou však tato pravidla v souladu s primárním právem Evropské unie? Dle názoru jednoho z předních světových odborníků na sportovní právo, profesora Denise Oswalda, jsou „změny sportovní národnosti legitimní“. Zdůrazňuje, že „ne všechny takové změny jsou výsledkem ekonomických zájmů a nikomu tak nemůže být bráněno ve změně jeho sportovní národnosti a možnosti reprezentovat jinou zemi.“¹²³ V případě, že bychom připustili možnost změny sportovní národnosti, je třeba na tyto „naturalizované“ hráče nastavit kvóty? Podobným způsobem se k této problematice staví Mezinárodní basketbalová federace, kde je příliv především amerických hráčů do evropských zemí poměrně rozsáhlý. Ta ve svém Statutu, kapitole o hráčích, bodě 221 stanoví, že za každou zemi může nastoupit pouze jeden hráč, který byl různými způsoby naturalizován po 16. roku věku.¹²⁴ Dle mého názoru je toto pravidlo velice slušným kompromisem mezi poměrně konzervativními fotbalovými pravidly a naturalizační politikou jiných sportů, jako například házené či futsalu, kde je naturalizace hráčů prakticky neomezená. V praxi se pak stává, že velkých sportovních mezinárodních úspěchů dosahují země, které nemají velkou tradici v daném sportu, ale jsou schopny zaměstnat hráče z jiných zemí¹²⁵. To nepochybně snižuje diváckou atraktivitu zmíněných sportů a soutěží národních týmů a přibližuje je klubovým soutěžím. Celkově se tedy ke změně fotbalového „občanství“ stavím spíše negativně, jelikož souhlasím s argumentací Soudního dvora EU, který zápasům mezi národními týmy přiřazuje zvláštní statut, a fanoušci očekávají, že jejich zemi budou reprezentovat pouze lidé s ní spjatí.

4.1.6 Homegrown players – kvóty 2.0?

Případ Bosman z fotbalového světa prakticky úplně odstranil cizinecké kvóty, což se v široké fotbalové veřejnosti nesetkalo vždy s úplně kladnou odezvou. Reakcí UEFA na nastalý stav bylo vytvoření nových pravidel, která by zároveň pomohla dosáhnout jejich cílů a zároveň byla v plném souladu s primárním právem Evropské unie. Důležitým stimulem byl zvyšující se objem peněz, které kluby generovaly za televizní práva, čímž se zvyšovala propast mezi velkými a středními kluby. Velkokluby jsou na základě zvyšujících se příjmů schopny zaměstnat nejlepší evropské hráče, čímž je opět narušena soutěž mezi kluby a výrazně omezena nejistota výsledku.

¹²³ EXNER, Jan. *Sportovní národnost ve světle práva Evropské unie*. Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva, 2013, roč. 152, č. 10, s. 1029–1044.

¹²⁴ *Internal Regulations: Část 3 – Hráči a rozhodčí*. [online]. fiba.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.fiba.com/documents/2015/FIBABook3AG.pdf>>.

¹²⁵ Pro dokreslení senzační úspěch házenkářů Kataru na Mistrovství světa 2015, viz http://sport.idnes.cz/premie-pro-katarske-hazenkare-na-ms-du8-/hazena.aspx?c=A150130_232952_hazena_par.

Velká iniciativa rovněž vzešla od samotných klubů, které cítily potřebu více se zaměřit na výchovu mladých hráčů ze svého regionu, což se pochopitelně přímo kryje s cíli UEFA.¹²⁶

UEFA tak roku 2005 přišla s pravidlem tzv. homegrown players, které mělo k dosažení výše zmíněných cílů výrazně pomoci. Do této kategorie v konkrétním klubu spadají ti hráči, kteří zde či v jiném klubu této národní asociace, bez ohledu na jejich národnost, působili minimálně tři roky ve věkovém rozmezí od 15 do 21 let. Polovina těchto hráčů však toto minimální období musela strávit v klubu samotném. Pro sezónu 2006/2007 tak musely kluby účastníci se soutěží pořádaných organizací UEFA mít na svých soupiskách minimálně čtyři takové hráče, od sezóny 2008/2009 už jich mělo být osm. Důležité je zmínit, že pravidla už neřešila, zda tito hráči fakticky nastoupí k oficiálním zápasům. Právě tento fakt by mohl být brán jako menší nedostatek nových pravidel.¹²⁷ Otázkou tedy opět bylo, jak se na podobná pravidla budou tvářit evropské instituce. Zavedení podobných omezení by totiž mohlo být považováno za nepřímou diskriminaci, když místa na soupiskách zabraná mladými hráči nemohla být obsazena nikým jiným. Jejich přijetí zmíněných pravidel však nebylo zdaleka tak komplikované, jak by se mohlo zdát. Na postoj orgánů Evropské unie jistě nejvíce zapůsobilo odůvodnění Soudního dvora EU, který zdůraznil důležitou společenskou funkci fotbalu a konstatoval, že pravidla ochraňující výchovu mladých hráčů lze považovat za legitimní. Důležitým aspektem nových pravidel byl i fakt, že nebylo vůbec podstatné, jaké národnosti hráč je, klíčová byla jen doba strávená v mládežnických kategoriích daného klubu. Fakticky tak tedy na soupiskách evropských klubů bylo méně míst pro hráče zahraniční, stejně tak ale na tato místa nemohli dosáhnout hráči tuzemští. Lze tedy konstatovat, že o žádný typ diskriminace se v tomto případě jednat nemůže, případně se dá ospravedlnit cíli a smyslem těchto pravidel. Komise tak v roce 2008 neměla problém vydat souhlasné stanovisko s pravidly o tzv. homegrown players.¹²⁸

4.2 Transferová problematika

Transferový systém evropského fotbalu se dostal do předmětu diskuzí opět po rozsudku Bosman. V něm se Soudní dvůr EU postavil proti možnosti klubů vyžadovat a přijímat přestupové poplatky za přestup jejich hráče i po skončení jejich vzájemné hráčské smlouvy. Výše popsáný rozsudek byl některými národními asociacemi vtělen do jejich přestupních řádů a je v evropském fotbalovém prostředí znám jako tzv. Bosmanovo pravidlo. Dle něj může hráč nejdříve šest měsíců před skončením jeho stávajícího profesionálního kontraktu podepsat

¹²⁶ *Protection of young players* [online]. uefa.com, 13. února 2017 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.com/news/newsid=943393.html>>.

¹²⁷ MCDERMOTT, John J. *Direct v. Indirect Discrimination in European Football: The Legal Differences Between UEFA's Homegrown Player Rule and FIFA's "6+5" Proposal*. Texas: University of Texas at Austin School of Law, 2010, s. 283.

¹²⁸ *Protection of young players* [online]. uefa.com, 13. února 2017 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.com/news/newsid=943393.html>>.

kontrakt nový u jiného zaměstnavatele. Ten není povinen platit stávajícímu klubu žádné odstupné. Nejvýraznějším takto uskutečněným přestupem byl v poslední době přesun Poláka Roberta Lewandovského do Bayernu Mnichov po vypršení jeho kontraktu v Borussia Dortmund.¹²⁹ Zajímavostí je, že přestupní řád Fotbalové asociace České republiky ani po své úpravě v roce 2016 neobsahuje ustanovení, které by Bosmanovo pravidlo zaznamenalo.¹³⁰

Přestup hráče po skončení jeho kontraktu případně těsně před jeho vypršením (zmiňovaných šest měsíců) bez nároku stávajícího klubu na odstupné bylo fotbalovou veřejností přijato víceméně bez komplikací a není třeba se mu výrazněji věnovat. V naší rozvaze však můžeme zajít ještě dál. Jsou přestupové poplatky za hráče dokonce s více než šest měsíců platnou profesionální smlouvou v souladu s volným pohybem osob dle evropského práva?

4.2.1 Transferové poplatky s platnou smlouvou?

Již po rozsudku Bosman a v poslední době v kauzách francouzských hráčů Oliviera Bernarda a Nicolase Anelky byly vedeny diskuze ohledně nezbytnosti transferových poplatků a jejich výšek. Fotbalový sektor po celou dobu transferové poplatky obhajoval s ohledem na jejich důležitost v zajištění finanční a soutěžní rovnováhy, zamezení bohatým klubům nakoupit ty nejlepší hráče a pokrytí investic za trénink a výchovu daného hráče.¹³¹ Jde i přes tyto argumenty považovat omezení volného pohybu osob prostřednictvím vyžadování přestupových poplatků za přijatelné primárním právem Evropské unie? Dle mého názoru je tato argumentace přinejmenším hraniční.

Lze pravděpodobně souhlasit s názory, které tyto poplatky obhajují s tím, že bez nich by se nejlepší hráči o svých angažmá rozhodovali pravděpodobně pouze na základě výše nabízeného platu. Ti nejlepší by tak fakticky opět skončili u těch nejbohatších. Tento stav prakticky ani přestupové poplatky příliš neovlivní, jen celý proces svým způsobem přibrzdí. Hlavní pozitivum přestupních poplatků však spatřuji v tom, že za současné situace se místo přeplácení jednotlivých hráčů tyto peněžní prostředky přerozdělí i do menších klubů. Hradí jim tak jejich náklady na výchovu mladých hráčů a podporují jejich další činnost. V podpoře výchovy mládeže také vidím jeden z nejsilnějších argumentů k legitimnímu omezení volného pohybu osob prostřednictvím přestupních poplatků. Druhou otázkou je však výše tohoto odstupného.

V případě, že bychom přestupové poplatky považovali za nepřijatelné, zde stále máme hráče smluvně vázaného v pracovním poměru v určitém klubu, který je povinen vykonávat

¹²⁹ *Top 10 Bosmans: Andrea Pirlo, Robert Lewandowski, Michael Ballack* [online]. skysports.com, 15. prosince 2015 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.skysports.com/football/news/11095/10100219/top-10-bosmans>>.

¹³⁰ Pro zajímavost přestupní řád FAČR účinný od 31. 5. 2016, dostupný na <https://urednideska.fotbal.cz/urednideska-predpisy/9>.

¹³¹ HAMERNÍK, Pavel. *Vývoj regulace sportu v právu ES*. Právník 2004, roč. 143, č. 4, s. 383–400.

povinnosti z jeho smlouvy vyplývající. V případě jejich nedodržení nese hráč za porušení smlouvy zodpovědnost, což může vést až k náhradě škody za takové porušení. Podobný případ se již snažil rozebrat Simon Gardiner na plánovaném přestupu Nicolase Anelky z londýnského Arsenalu do italského Lazia Řím. V něm se francouzský hráč dožadoval přestupu, jeho současný klub byl však proti. Jeho právník tak ve fotbalových kruzích vyvolal velkou debatu, když pohrozil tím, že Anelka odmítne za Arsenal nastupovat, čímž poruší smlouvu a soud jej pravděpodobně uzná povinným k náhradě škody. Její výše by pravděpodobně měla odpovídat době, po kterou měl být hráč ke klubu smluvně vázán. Dle Anelkova právníka Jean-Louise Dupona, který mimochodem zastupoval i Jean-Marka Bosmana, by jeho klient mohl odhadem do šesti měsíců nastoupit v soutěžním utkání za svého nového zaměstnavatele.¹³² Obrovský rozdíl by však mohl být v sumách, které by Anelka a jeho nový klub museli za uskutečnění této operace zaplatit. Zatímco Arsenal si za vyvázání Anelky z kontraktu řekl o 22 milionů liber, výše náhrady škody by se dle Gardinera pohybovala okolo 5 milionů liber.¹³³ Celá operace se však nakonec neuskutečnila, čímž se fotbalové přestupové vody opět uklidnily, otázky k přestupovým sumám tu však zůstávají.

Velice zajímavá kauza byla nikoliv Soudním dvorem EU, ale Mezinárodní sportovní arbitráží (Court of Arbitration for Sport, dále jen „CAS“) řešena v roce 2009. Brazilský hráč Matuzalem se v ní domáhal jednostranného ukončení smlouvy se svým zaměstnavatelem, ukrajinským klubem Šachtarem Doněck, bez nároku tohoto klubu na náhradu škody.¹³⁴ Svou argumentaci opíral o Listinu základních práv Evropské unie, konkrétně o článek 33, který se věnuje konfliktu mezi rodinným a pracovním životem.¹³⁵ Matuzalem považoval za důvod ospravedlňující jednostranné ukončení smlouvy odstěhování do jiné země za účelem zachování manželství.¹³⁶ CAS se však s touto argumentací neztotožnil a odsoudil brazilského hráče k náhradě škody za jednostranné porušení pracovní smlouvy, a to ve výši necelých 12 milionů eur. Rozsudek byl později potvrzen i odvolacím orgánem – Švýcarským nejvyšším soudem. Zmíněná výše finančního odškodnění se skládala ze tří základních položek:

- mzdy, kterou by musel klub platit hráči nahrazujícímu Matuzalema (sníženou o mzdu, která by byla za tuto dobu vyplacena samotnému Matuzalemovi),
- poplatku, který by klub obdržel při případném prodeji tohoto hráče,

¹³² *Football: Transfer system under threat* [online]. independent.co.uk, 21. července 1999 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.independent.co.uk/sport/football-transfer-system-under-threat-1107957.html>>.

¹³³ HAMERNÍK, Pavel. *Vývoj regulace sportu v právu ES*. Právník 2004, roč. 143, č. 4, s. 383–400.

¹³⁴ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 33.

¹³⁵ Článek 33 Listiny základních práv a svobod, Úřední věstník C 326/402, 26. 11. 2012.

¹³⁶ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 33.

- specifické sportovní pokuty ve výši šestinásobku Matuzalemova měsíčního platu.¹³⁷

Z výše zmíněného jde vidět, že celá tato kauza výrazně posílila postavení fotbalových zaměstnavatelů – klubů v jejich vztahu s profesionálními hráči. V tomto konkrétním případě byl Matuzalem odsouzen k náhradě škody ve výši, kterou při svém průměrném platu nebude schopen do konce své profesionální kariéry splatit.¹³⁸

Dle mého názoru jsou přestupové poplatky nezbytnou regulací fotbalových soutěží v Evropě. V rámci zachování spravedlivé soutěže a podpory výchovy fotbalové mládeže je lze pravděpodobně považovat za legitimní. Problémem je i podle Soudního dvora EU výše těchto poplatků. Částka, za kterou hráč přestoupí z jednoho klubu do druhého, by se dle mého názoru měla skládat ze dvou obligatorních složek – náhrady škody za nedodržení kontraktu se stávajícím klubem a tzv. tréninkových kompenzací za výchovu hráče. Zatímco první zmíněná část bude odvislá od konkrétní podoby hráčské smlouvy – doby, po kterou by hráč mohl za daný klub nastupovat, počet soutěží, ve kterých klub stále působí, ale také důležitost pro klub vyjádřená procentem odehraných zápasů, počet startů v reprezentačních zápasech atd., tréninkové kompenzace by měly být pevně dané a jako takové už byly probírány jak organizací UEFA, tak Evropskou unií.

4.2.2 Tréninkové kompenzace

Tréninkové kompenzace byly předmětem rozhodování Soudního dvora EU v kauze francouzského fotbalisty Oliviera Bernarda, který je již stručně popsán. Tento mladý talentovaný hráč se tedy rozhodl nepodepsat profesionální kontrakt s klubem, který ho vychoval (Olympique Lyon) a upsal se anglickému Newcastle United. Francouzský klub se však cítil být dotčen tím, že za dlouhé roky hráčova vývoje vynaložil nemalé úsilí a finanční prostředky na jeho zdokonalení, načež profitovat z něj bude jiný klub.¹³⁹ Zhodnocení takového úsilí má ve fotbalovém světě zpravidla dvě formy. Tou první je práce odvedená tímto hráčem na fotbalových hřištích za daný klub a s tím spojené kvalitní sportovní výsledky. Druhou cestou pak bývá, zpravidla u menších klubů, následný prodej hráče movitějším klubům, ať už tuzemským, či zahraničním za přestupní poplatky, který nahrazuje jak možné zhoršení sportovních výsledků, tak náklady na výchovu a trénink daného hráče. Francouzský klub však v tomto konkrétním případě nemohl své úsilí zhodnotit nijak.

¹³⁷ *Switzerland: The Landmark Matuzalem Case And Its Consequences On The FIFA Regulations* [online]. mondaq.com, 25. července 2012 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na

<<http://www.mondaq.com/x/184712/Sport/The+Landmark+Matuzalem+Case+And+Its+Consequences+On+The+FIFA>>.

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 59.

Celý případ se tak dostal až k Soudnímu dvoru EU formou předběžných otázek. K problematice tréninkových kompenzací se soud vyjádřil tak, že jakákoliv pravidla, která vyžadují zaplacení poplatku za přestup, trénink či výchovu hráče jsou faktickou překážkou volného pohybu pracovníků.¹⁴⁰ Dále však jedním dechem dodává, že „opatření, které je na překážku volnému pohybu pracovníků, může být přípustné pouze tehdy, jestliže sleduje legitimní cíl slučitelný se Smlouvou a je odůvodněno naléhavými důvody obecného zájmu. Je však v takovém případě ještě třeba, aby aplikace takového opatření byla způsobila zaručit uskutečnění dotčeného cíle a nepřekračovala meze toho, co je pro dosažení tohoto cíle nezbytné.“¹⁴¹ Významným faktorem tohoto rozhodnutí je i požadavek, aby výše těchto kompenzací odpovídala skutečným nákladům, které klub s výchovou a rozvojem daného hráče měl.¹⁴² Tento požadavek je však již na první pohled fakticky velice těžko dosažitelný až nemožný.

Soudní dvůr EU tak shledal tréninkové kompenzace slučitelné s evropským právem. Na postoj evropských institucí tak bylo třeba zareagovat i v oficiálních dokumentech evropského či světového fotbalu.

S prvním přišla organizace nadřazená organizaci UEFA, tedy FIFA, a to dokonce těsně před konečným rozhodnutím v případě Bernard. FIFA vydala nový přestupní řád, který ve svém článku 20 řešil nároky klubů, které se podílely na výchově přestupujícího hráče v období mezi jeho 12. a 21. rokem věku. Obdobnou úpravu pak obsahuje i nejaktuálnější verze tohoto důležitého dokumentu, vydaná v roce 2016, která říká, že na tréninkové kompenzace mají výše zmíněné kluby nárok ve dvou případech. První takovou příležitostí je podpis prvního profesionálního kontraktu. Druhým, zpravidla častějším je přestup takového profesionála, a to při každém přestupu, než hráč dosáhne 23 let věku.¹⁴³ Dle navazujících předpisů pak mají tyto tréninkové kompenzace pokrývat především tyto náklady:

- platy a jiné výhody hráči placené (např. sociální a zdravotní pojištění),
- odvedené daně,
- náklady na ubytování,
- školné,
- cestovné,
- nájmy tréninkových prostor,

¹⁴⁰ Rozsudek ze dne 16. 3. 2010 *Olympique Lyonnais SASP v Olivier Bernard and Newcastle UFC*, C-325/08, Sb. rozh. s. I - 2196, bod 45.

¹⁴¹ Tamtéž, bod 38.

¹⁴² Rozsudek ze dne 16. 3. 2010 – Věc C-325/08, Bernard, para. 50.

¹⁴³ *Regulations on the Status and Transfer of Players*. [online]. fifa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/70/95/52/regulationsonthestatusandtransferofplayersnov2016weben_neutral.pdf>.

- nákup spotřebního fotbalového zboží – míče, tréninkové oblečení, brány, atd.,
- náklady spojené s pořádáním oficiálních utkání – platy rozhodčích, registrační poplatky,
- platy trenérů a ostatních členů realizačního týmu,
- administrativní poplatky.¹⁴⁴

Je naprosto zřejmé, že FIFA vydáním těchto dokumentů sice nabízí poměrně detailní vodítko pro výpočet tréninkových kompenzací, splnění požadavku Soudního dvora EU z rozhodnutí Bernard o uhrazení přesných nákladů na výchovu hráče je však prakticky nemožné. Celý systém však vnímám jako velice pozitivní, jelikož nárok na určitou odměnu mají všechny oddíly, které mají jakoukoliv zásluhu na výchově profesionálního sportovce. Výše zmíněné kroky tak lze jednoznačně vnímat jako podporu výchovy fotbalové mládeže, a to nejen v Evropě. Je tak splněn jeden z hlavních legitimujících požadavků Soudního dvora EU, který ospravedlňuje faktické omezení volného pohybu osob.

4.2.3 Problematika tzv. přestupových oken

Pojem přestupových oken se do fotbalového prostředí dostal opět po notoricky známém rozsudku Bosman, klíčové však poté bylo rovněž výše rozebrané rozhodnutí Lehtonen.

Fotbalové předpisy popisují přestupová okna (v originálu registration periods¹⁴⁵), dvě období v roce, kdy mohou být hráči registrováni v novém klubu. Tradičně se tato období nachází v letním (červen, červenec) a zimním, lednovém přípravném období. Hráčům je tak povoleno přestoupit do jiného klubu, z pohledu volného pohybu osob být zaměstnán pouze v předem stanovených termínech. Pro ostatní části roku tento pohyb profesionálního fotbalisty mezi kluby členských států Evropské unie jako pracovníka není možný.

V případě finského basketbalisty byla přestupová okna rozebírána navíc ještě z pohledu diskriminačního. Pravidla o přestupech Belgické basketbalové federace totiž stanovovala odlišné termíny k registraci pro hráče z členských států Evropské unie a pro hráče mimo ni. O neslučitelnosti této úpravy s evropským právem již není pochyb. Jisté omezení přestupů však Soudní dvůr EU uznal jako legitimní, a to v případě, kdy takové pravidlo sleduje čistě sportovní důvody a lze jej považovat za přiměřené k dosažení takového cíle. Snaha zamezit nejbohatším klubům, aby v průběhu basketbalového play-off posilovaly svůj tým a zároveň oslabovaly svou konkurenci, se za přiměřenou jistě považovat dá. V případě fotbalových soutěží si výše zmíněného již tak jistý nejsem.

¹⁴⁴ GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, s. 63.

¹⁴⁵ *Regulations on the Status and Transfer of Players* [online]. fifa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <https://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/regulations_on_the_status_and_transfer_of_players_en_33410.pdf>.

Přestupová okna se stala jedním z nejtřaskavějších témat fotbalového zákulisí ihned po jejich zavedení. K tomu poměrně výrazně přispěla i judikatura Soudního dvora EU v rozhodnutí Lehtonen. Zde totiž soud překvapivě nezdůvodnil své rozhodnutí tím, že bohatší by se bez omezení volného pohybu osob mohly stát v klíčových fázích sezóny silnějšími. Jeho hlavním důvodem byla jakási porovnatelnost výsledků. Tu Soudní dvůr EU vysvětloval tím, že kluby mezi sebou hrají v různé fázi sezóny a v takovém případě by mohlo být nevýhodou hrát proti některému z klubů v květnu oproti říjnu předchozího roku. Přikláním se však k názoru Kena Fostera, který poukazuje na fakt, že není žádná záruka toho, že tým, který získá během roku nejvíce hráčů, bude zároveň týmem silnějším. Daný argument soudu dle mého neobstojí ani z toho hlediska, že ani na základě omezení přestupů nelze zajistit, aby proti sobě v různých fázích sezóny nastoupily týmy ve stejném složení. Jejich „síla“ je tak proměnlivá. Do hry totiž vstupují jiná omezení sportovního charakteru, například zranění nebo disciplinární prohřešky.¹⁴⁶

V rámci hodnocení sportovních pravidel omezujících volný pohyb osob dle článku 45 SFEU je tak nezbytné vzít v potaz i charakter konkrétního sportu. Je nepochybně velkou výhodou, pokud má basketbalový tým možnost přivést nového hráče na tzv. play-off, tedy vyvrcholení celé sezóny, když i jeden takový hráč může být při zápasech, kdy se takových hráčů na palubovce v jednom týmu potká pouze pět, elementem rozhodujícím o úspěchu či neúspěchu. Zde jsou pravidla omezující volný pohyb osob v určité fázi sezóny jistě ospravedlnění hodná a nezbytná pro zachování regulérnosti a atraktivnosti soutěže.

Organizace fotbalových soutěží a charakter tohoto sportu jsou však jiné. Větší počet hráčů účastnících se fotbalových utkání a priori nevylučuje možnost výrazného ovlivnění soutěže v případě neomezené možnosti přestupů. Dle mého názoru je to však organizace dlouhodobých soutěží, která dává klubům daleko menší šanci ovlivnit jejich postavení v tabulce v případě posílení kádru v závěru sezóny. Naprosto všechny evropské národní soutěže se odehrávají prakticky v jedenácti měsících v roce, během kterých je odehráno přes třicet soutěžních kol, přičemž je irelevantní, ve které části sezóny klub posbírání více bodů. V těchto typech soutěží nevidím důvod pro omezení volného pohybu osob a aplikací možná výstižnějších registračních oken.

Jsem si ale vědom toho, že i některé evropské fotbalové soutěže se hrají systémem play-off, kdy je o úspěchu rozhodováno v rámci několika týdnů. Příkladem takových soutěží je klubová UEFA Champions League¹⁴⁷ nebo holandská Eredivisie, ve které se po skončení základní části

¹⁴⁶ FOSTER, Ken. Can Sport be regulated by Europe? In CAIGER, Andrew (ed). *Professional sport in the EU: The regulation and Re-regulation*, s. 48.

¹⁴⁷ Viz Regulations of the UEFA Champions League 2015-18 Cycle, dostupné na http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/35/87/89/2358789_DO WNLOAD.pdf.

utkají týmy na 4. až 7. místě v play-off o jedno místo v následujícím ročníku UEFA Europa League.¹⁴⁸ V těchto případech je nezbytné omezit možnost přestupů, jelikož v opačném případě by jistě docházelo k situacím, kdy by nejlepší hráči z klubů, kterým již sezóna skončila, posílily kluby účastníci se play-off. Tím by byla výrazně znehodnocena celá soutěž, na úspěch a neúspěch by opět mohla mít výrazný vliv ekonomická aktivita klubů v důležité fázi sezony.

¹⁴⁸ Viz Formát holandské nejvyšší fotbalové soutěže, dostupné na <http://www.scoresway.com/?sport=soccer&page=competition&id=1&view=rules>.

5 Evropské soutěžní právo vs. UEFA

Druhou velkou kategorií práva Evropské unie, se kterou se UEFA a evropský fotbal svou zvyšující se ekonomickou aktivitou mohli dostat do konfliktu, je soutěžní právo. Se zvyšujícími se finančními prostředky ve sportu a ve fotbalu zvláště začaly rovněž narůstat problémy některých ekonomických subjektů, především fotbalových klubů. Pravděpodobně nejznámějším případem klubu, který se kvůli svému vysokému zadlužení dostal až k likvidaci, je případ skotských Rangers FC, jednoho ze dvou slavných glasgowských klubů. A právě rivalita s konkurenčním Celticem donutila Rangers stále navyšovat výdajové položky na přestupy a mzdy hráčů bez ekvivalentních příjmů. V letech 1999 až 2010 činila každoroční ztráta tohoto klubu až 13 milionů liber. Klubová ekonomika byla až příliš odkázána na pravidelnou účast v milionářské Champions league, do které se však skotskému týmu nedařilo kvalifikovat dostatečně často. Celá situace tak vyvrcholila v roce 2012 likvidací a novým začátkem až ve třetí nejvyšší skotské soutěži.¹⁴⁹

Tento jev však nebyl ojedinělý. V letech 2009 až 2010 se do obdobných problémů dostala španělská Valencia, když se její dluhy v tomto období vyšplhaly až do astronomických 547 milionů eur. Co víc, až 63 % klubů ve špičkových evropských soutěžích zakončilo finanční rok 2011 ve ztrátě.¹⁵⁰

Na vzrůstající problémy s finanční stabilitou fotbalových klubů se rozhodla zareagovat UEFA, když v roce 2010 přišla s pravidly finanční fair play (dále jen „FFP“).¹⁵¹

5.1 Finanční fair play

Pravidla finanční fair play měla tedy jeden hlavní cíl – bojovat s finanční nestabilitou fotbalových subjektů, zejména klubů. Konkrétněji jsou pak cíle této úpravy obsaženy v článku 2 UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations.¹⁵² Je důležité upozornit, že se tato pravidla vztahují pouze na ty kluby, které se účastní soutěží pořádaných organizací UEFA – Liga mistrů a Evropská liga. Kluby, které hrají soutěže pouze pod záštitou národní asociace, podmínky FFP splnit nemusí. Je však nutné podotknout, že účast v Lize mistrů a Evropské lize je pro kluby ekonomicky nesmírně výhodná, proto lze očekávat, že drtivá většina klubů udělá vše pro to, aby o účast v evropských pohárech z důvodu nesplnění podmínek FFP nepřišla.

¹⁴⁹ *UEFA Financial Fair Play regulations and European Union Antitrust law complications*. Atlanta: Emory University.School of Law, 2015, s. 800.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 801.

¹⁵¹ *Financial fair play: all you need to know* [online]. uefa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.com/community/news/newsid=2064391.html>>.

¹⁵² *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations*. [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/26/77/91/2267791_DOWNLOAD.pdf>.

Základní myšlenka je velice jednoduchá. Výdaje fotbalového klubu za určité účetní období by neměly přesahovat jeho příjmy. Do relevantních příjmů klubu za toto období dle FFP spadají:

- příjmy ze vstupného,
- sponzorské příspěvky,
- příjmy z vysílacích práv,
- příspěvky od UEFA,
- příjmy z prodeje hráčů,
- ostatní příjmy – granty, dotace, příjmy z nefotbalové činnosti, marketing atd.¹⁵³

Na druhé straně pak stojí výdaje klubu, do kterých se započítávají například:

- mzdy hráčů a ostatních zaměstnanců,
- spotřeba veškerého materiálu,
- finanční náklady a dividendy.¹⁵⁴

Zajímavé je, že od výdajů klubu se dají odečíst částky, které byly použity například na rozvojové aktivity mládeže či rozvoj ženského fotbalu.¹⁵⁵ Pravidla FFP rovněž počítají s přijatelnou ztrátou, ve které může klub v jednom období skončit. Tento dluh však nesmí přesáhnout hranici 5 milionů eur.¹⁵⁶

Nová pravidla tak výrazně omezila možnost vstupu movitých podnikatelů do fotbalového klubu a jejich následného výrazného posilování a přeplácení hráčského kádru. Kluby se nyní, v případě, že chtějí působit v soutěžích pořádaných organizací UEFA, musí se svými výdaji vejít do částky, která odpovídá jejich příjmům. Je však tato úprava v souladu s primárním právem Evropské unie?

K zodpovězení této otázky je třeba otestovat tuto úpravu v kontextu článku 101 SFEU, který říká, že „s vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zejména ty, které

- a) přímo nebo nepřímo určují nákupní nebo prodejní ceny či jiné obchodní podmínky,
- b) omezují nebo kontrolují výrobu, odbyt, technický rozvoj nebo investice,
- c) rozdělují trhy nebo zdroje zásobování,

¹⁵³ *UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations*. [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/26/77/91/2267791_DOWNLOAD.pdf>.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ LONG, Clinton R. *Promoting competition or preventing it? A Competition law analysis of UEFA's Financial Fair Play rules*. [online].marquette.edu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1589&context=sportslaw>>.

- d) uplatňují vůči obchodním partnerům rozdílné podmínky při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodněni v hospodářské soutěži,
- e) podmiňují uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.¹⁵⁷

První otázka, kterou si pro uplatnění tohoto článku musíme položit, je to, zda se dá UEFA a jednotlivé kluby považovat za podniky dle SFEU. K této problematice se již dříve v rozhodnutí *Albany v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie* vyjádřil Soudní dvůr EU tak, že každé uskupení, které vykonává ekonomickou aktivitu, je podnikem bez ohledu na jeho právní status. Vzhledem k tomu, že kluby generují zisky prodejem vstupenek na fotbalová utkání či svým marketingem, musí být považovány za podniky dle primárního práva Evropské unie.¹⁵⁸ Podobně prostřednictvím organizace soutěží a prodejem televizních práv je nezbytné považovat za podniky i národní asociace či organizaci UEFA samotnou. O ekonomické aktivitě všech těchto podniků není pochyb.

Samotnou konfrontaci článku 101 odstavce 1 s pravidly FFP lze rozdělit do několika podmínek. V první řadě musí jít o dohodu mezi několika podniky nebo rozhodnutí asociace více podniků. Již výše byla UEFA označena za asociaci podniků – klubů a jejich národních asociací, přičemž sama o sobě do této definice rovněž spadá. A jsou to právě národní fotbalové asociace, které pravidla FFP schválily. Toto rozhodnutí však nedělaly samy, ve schvalovacím procesu museli těmto pravidlům udělit souhlas i asociace chránící hráče, mezinárodní asociace klubů nebo zástupci a orgány UEFA. První podmínka je tedy bezpochyby splněna.¹⁵⁹

K porušení článku 101 odstavce 1 je dále nezbytné, aby pravidla FFP měla sílu ovlivnit svobodu obchodu mezi členskými státy Unie. Ani ve splnění této podmínky však nespátřují velký problém. Pravidla FFP uplatňovaná v jednom státě by pravděpodobně evropský obchod ovlivnit nedokázala, UEFA je však organizací celoevropskou. Co víc, jejími členy jsou i některé státy, které nejsou součástí Evropské unie ani do ní geograficky nespádají. Kluby těchto států mezi sebou čile obchodují především prostřednictvím nákupů a prodeje hráčů, je tedy nepochybné, že pravidla omezující přestupové rozpočty na částku, kterou klub sám vydělá, výrazně ovlivňují obchod mezi danými státy.

Třetí, dle mého názoru nejproblematictější podmínkou je účel nebo důsledek pravidel FFP, který musí spočívat ve vyloučení, omezení či narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Je tedy obecně irelevantní, zda dohoda mezi podniky měla původně za svůj cíl vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže, ale zda fakticky k výše zmíněnému dochází. Tato právní

¹⁵⁷ Článek 101 Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326/88, 26. 11. 2012.

¹⁵⁸ *UEFA Financial Fair Play regulations and European Union Antitrust law complications*. Atlanta: Emory University.School of Law, 2015, s. 813.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 816.

úprava je v rozporu s primárním právem Evropské unie. Stejně tak je nezbytné hodnotit ty dohody, které sice zpočátku byly vytvářeny s „neomezujícím“ záměrem, v praxi však hospodářskou soutěž narušují.¹⁶⁰

UEFA dokonce přímo uznala, že úmysl FFP je částečně protisoutěžní, jelikož se snaží snižovat přestupní částky a platy fotbalových hráčů.¹⁶¹ Pravidla finančního fair play jsou pak dle některých názorů vnímána jako narušující volnou soutěž, a to z důvodu přerozdělování peněz z televizních práv. Ty jsou rozděleny v poměru, který odpovídá počtu obyvatel dané země. Fakticky tak kluby z demograficky, a tím zpravidla i fotbalově nejvyspělejších zemí jako Německo či Španělsko obdrží za vysílací práva vyšší částky – jako příklad lze uvést portugalské Porto, které v roce 2012 za televizní práva částku lehce přesahující 3 miliony eur, německé Schalke 04 pak za stejný počet zápasů v Champions League obdrželo milionů 11. Tímto přerozdělováním tak vcelku nepochybně dochází k narušení hospodářské soutěže, zvýhodněny jsou země z větších států a fotbalových soutěží, čímž se prohlubují rozdíly mezi kluby z jednotlivých národních asociací.¹⁶²

Znatelný je rovněž zásah do trhu profesionálních hráčů a jejich uplatnění v evropském fotbalu. Hráč je nyní omezen v přestupu pouze na ty kluby, které jsou schopny splnit finanční podmínky jeho klubu a hráče samotného, zároveň však splnit požadavky na vyrovnaný rozpočet dle FFP.¹⁶³ Lze tedy konstatovat i výrazný zásah do volného pohybu osob.

Velice důležitým protiargumentem je fakt, že jak zástupci profesionálních fotbalistů, tak kluby prostřednictvím svých národních asociací a specializovaných svazů souhlasili s přijetím rozebíraných pravidel. Zástupci UEFA se poté v čele s jejím tehdejší prezidentem Michele Platiniem snažili o pomoc ze strany Evropské unie s obhájením nové legislativy. Daná jednání vyústila až ve vydání Společného prohlášení Evropské komise a UEFA. V dokumentu byly opět vyjádřeny cíle FFP, Komisí byl pak, k velké spokojenosti zástupců UEFA, deklarován jejich soulad s primárním právem Evropské unie.¹⁶⁴ Je však jisté, že definitivní slovo o tomto souladu vždy bude mít Soudní dvůr EU.

¹⁶⁰ *UEFA Financial Fair Play regulations and European Union Antitrust law complications*. Atlanta: Emory University.School of Law, 2015, s. 818.

¹⁶¹ *Financial Fair Play and the law Part III: Guest post by Professor Stephen Weatherill*. [online]. socceronomics-agency.com, 14. května 2013 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.socceronomics-agency.com/?p=469>>.

¹⁶² *UEFA Financial Fair Play regulations and European Union Antitrust law complications*. Atlanta: Emory University.School of Law, 2015, s. 823.

¹⁶³ LONG, Clinton R. *Promoting competition or preventing it? A Competition law analysis of UEFA's Financial Fair Play rules*. [online].marquette.edu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1589&context=sportslaw>>.

¹⁶⁴ *Joint statement on Financial Fair Play rules* [online]. uefa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/EuropeanUnion/01/77/21/58/1772158_DOWNL OAD.pdf>.

Dle mého názoru je nepochybné, že pravidla finančního fair play zasahují do soutěžního práva Evropské unie. Ze sportovního hlediska vnímám jako pozitivní nemožnost klubů beztrešně dosáhnout většího zadlužení či omezení tučných dotací klubů svými majiteli. Celá tato úprava by jistě mohla vést ke snížení současných astronomických částek za přestupy a přeplácení fotbalových hráčů, větší šanci by rovněž mohli dostávat hráči mladší. Zároveň však danou úpravu vnímám jako rozpor s primárním právem Evropské unie, jelikož naplňuje podmínky dle článku 101 odstavce 1 SFEU. Možné řešení velkých dotací klubů svými majiteli vidím v kombinaci současných pravidel FFP a německých pravidel o finanční regulaci.¹⁶⁵ Německý fotbal totiž tuto finanční pomoc klubu nezakazuje vůbec. Ideálním řešením by tak mohlo být například omezení této výpomoci určitým procentem z klubového rozpočtu, jako poměrně racionální se mi jeví hranice 30 %.

¹⁶⁵ *UEFA Financial Fair Play regulations and European Union Antitrust law complications*. Atlanta: Emory University. School of Law, 2015, s. 851.

6 Závěr

Primárním cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem ovlivnila činnost Evropských společenství Unii evropských fotbalových asociací a tím zároveň celý evropský fotbal. Obecně lze říci, že tento vliv má vzrůstající tendenci. UEFA prošla stejně jako Evropská společenství dlouhodobým vývojem. Obě organizace byly založeny v 50. letech 20. století, jejich cesty se však po dlouhé roky nekřížily. Primární právo totiž až do přijetí Lisabonské smlouvy nesvěřovalo Evropským společenstvím, potažmo Evropské unii žádné zvláštní pravomoci v oblasti sportu. Evropské instituce tak po dlouhé roky pouze zdůrazňovaly společenskou důležitost sportu v různých nezávazných dokumentech, sluší se zmínit Komisi vypracovaný Evropský model sportu a Bílou knihu o sportu. Sport si tak takřka 60 let mohl žít životem bez závazné regulace evropského práva. Zásadním okamžikem bylo jistě přijetí Lisabonské smlouvy a zahrnutí sportu do podpůrných pravomocí Evropské unie.

Jediným hráčem, který byl schopen se vložit do zajetých kolejí evropského fotbalu, byl Soudní dvůr Evropské unie. Ten se ke sportu obecně dostal přes základní svobody Evropské unie, zejména volný pohyb osob. Prvním čistě sportovním bylo rozhodnutí Walrave a Koch z roku 1974, hlavní vlna však přišla v 90. letech, kdy následovaly případy finského basketbalisty Lehtonen, slovenského házenkáře Kolpaka či belgické judistky Deliege. Tím naprosto nejvýznamnějším pro vývoj celého evropského fotbalu bylo rozhodnutí v případě belgického fotbalisty Jean-Marca Bosmana. Další fotbalový rozsudek, který stojí za zmínku, je až z roku 2010, jeho hlavním aktérem byl nadějný Francouz Olivier Bernard.

První velkou oblastí, kde došlo ke kolizím fotbalových pravidel a evropského práva, byl volný pohyb osob. V období před Bosmanem měl volný pohyb profesionálních fotbalistů v Evropě několik překážek – přestupové poplatky po vypršení kontraktu nebo cizinecké kvóty. UEFA reagovala na rozsudek Walrave změnou pravidel o cizineckých kvótách, když povolovala nastoupit dvěma hráčům cizí státní příslušnosti do jednoho utkání. Tato úprava byla roku 1991 na základě jednání UEFA s Komisí a tzv. gentlemanké dohody změněna na pravidlo 3+2, dle kterého mohli k utkání nastoupit tři hráči ze zahraničí a k nim další dva, jež v dané zemi působili po dobu pěti let, z nichž alespoň tři v mládežnických kategoriích. UEFA se domnívala, že dohoda s Komisí znamená automatický soulad nových pravidel s primárním právem Evropské unie. Případ Bosman však obě instituce vyvedl z omylu, když Soudní dvůr EU jasně deklaroval, že on je tou poslední instancí, která bude takový soulad posuzovat. K cizineckým kvótám podobné odmítavé stanovisko soud vyjádřil i v případě hráčů mimo Evropskou unii, když právo nebýt diskriminován přiznal na základě přímého účinku ustanovení asociačních dohod. Ve své analýze jsem se dále zabýval potenciálně velice zajímavým případem jakýchsi „klubových“ kvót. Omezení

počtu cizinců na soupisce týmu by vycházelo z vlastní klubové politiky. Dle mého názoru by tato vlastní pravidla měla být obhajitelná před právem Evropské unie, je zde však určité prostor pro diskuzi. Posledním okruhem mé práce, které se dotýká omezení cizinců, je analýza konceptu národních týmů a naturalizovaných hráčů. Soudní dvůr EU konstantně přiznává zápasům národních týmů zvláštní status, když nezakazuje pravidla vyřazující z nich zahraniční hráče. V dnešní době již pravděpodobně neobstojí názor, že důvody pro tato vyřazení jsou čistě neekonomické, dle mého názoru je však lze bez větších problémů ospravedlnit rysem a kontextem těchto zápasů. Hlavní argument vidím v požadavku fanoušků, aby za jejich národní týmy hráli pouze hráči, kteří k této zemi mají určitý pevný vztah. Právě tento klíčový rys činí soutěže národních týmů zajímavé. Bez zmíněného omezení by se soutěže národních týmů svým pojetím až příliš přiblížily soutěžím klubovým. Spíše negativně se dále stavím k možnosti změny fotbalové národnosti, uznávám však, že taková změna by byla možná, za předpokladu dodržení určitých pravidel. Za vzor by se pravděpodobně dala brát úprava naturalizovaných hráčů basketbalových pravidel FIBA. Ta jsou dle mého názoru o něco otevřenější než dosavadní fotbalová úprava, zabraňují však velkému přesunu naturalizovaných hráčů do jedné země, jako jsme to mohli vidět v předchozích letech například v házené či futsalu.

Druhou velkou oblastí, kde se mohou fotbalová pravidla nacházet v rozporu s volným pohybem osob dle článku 45 SFEU, je problematika přestupů. Bylo to opět rozhodnutí v případě Bosman, které vynutilo určité změny. Notoricky známé bylo zrušení možnosti vyžadovat a přijímat poplatek dosavadním klubem za přestup hráče po vypršení jeho kontraktu. Má analýza však zachází dál. Snaží se dále rozebrat soulad veškerých přestupních poplatků v jakékoliv době před vypršením smlouvy s právem Evropské unie. Dle mého názoru jsou sice tyto transferové poplatky jistým omezením volného pohybu osob, jsou však pravděpodobně ospravedlnitelné, jelikož reflektují dva podstatné faktory. Prvním z nich je faktické nedodržení kontraktu hráče s původním klubem v případě přestupu a s tím spojená náhrada škody. Druhou složkou pak může být jakási kompenzace za výchovu hráče. Transferové poplatky tak vnímám jako nezbytné omezení volného pohybu osob s jednou velkou nástrahou, a to jsou současné astronomické částky za přestupy. A jsou to právě výše zmíněné tréninkové kompenzace, které motivují kluby do kvalitní práce s mládeží, což je v naprostém souladu s cíli evropské úpravy.

Poměrně známým je za dlouhé roky fungování tzv. přestupových oken, tedy pravidla, které určuje, v jakých termínech lze uskutečnit přestup hráče a zároveň jej zaregistrovat k mistrovským utkáním. Zde je klíčový jiný rozsudek Soudního dvora EU, a to z případu finského basketbalisty Lehtonena. Dle mého názoru by se v dlouhodobých soutěžích, a to i vzhledem k charakteru fotbalu a počtu hráčů na hřištích, dalo uvažovat o zrušení, nebo minimálně rozšíření

přestupových oken tak, aby omezení volného pohybu osob bylo minimální. Jejich zachování však považují za nezbytné v těch typech soutěží, kdy se o výsledku rozhoduje výhradně v některé krátké části sezóny – typicky klubová Liga mistrů. Zde je takové omezení ospravedlnitelné vzhledem k regulérnosti celé soutěže a divácké atraktivitě.

Doposud velmi nevyjasněným je vliv další velké oblasti evropského práva, a to hospodářské soutěže. Zde je třeba analyzovat soulad relativně nově vytvořených pravidel o finančním fair play s článkem 101 Smlouvy o fungování Evropské unie. Tato pravidla měla reagovat na skutečnost, že až polovina evropských klubů končila účetní období ve ztrátě, když například glasgowské Rangers dovedla ztráta až k likvidaci. Článek 101 odstavec 1 SFEU dává k neplatnosti protisoutěžních dohod tři podmínky. Dle mého názoru všechny tyto podmínky naplněny jsou – kluby i organizaci UEFA samotnou lze považovat za podniky dle SFEU, pravidla FFP dále mají sílu ovlivnit obchod mezi členskými státy EU a v poslední řadě, když ne účel, tak důsledek minimálně omezuje volnou hospodářskou soutěž. Cíle této úpravy jsou jistě chvályhodné, k jejich dosažení by však bylo třeba najít vhodnější cestu.

Vliv evropského práva na UEFU a celý evropský fotbal sílí a tento trend můžeme očekávat i v následujících letech. Zdá se, že Evropská unie a UEFA našly v klíčových otázkách společnou řeč, což může vést k další úspěšné spolupráci.

Bibliografie

- EVROPSKÁ KOMISE. *Bílá kniha o sportu*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, 38 s.
- FOSTER, Ken. Can Sport be regulated by Europe? In CAIGER, Andrew (ed). *Professional sport in the EU: The regulation and Re-regulation*, s. 51–52.
- GÁBRIŠ, Tomáš. *International and european sports law: textbook*. 1. vyd. Bratislava: Tomáš Gábriš, 2015, 150 s.
- GARDINER, Simon. *Sports law*. 3rd ed. Abingdon: Cavendish Publishing, 2006, 724 s.
- KUBÍČEK, Jiří. *Sport a právo*. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 317 s.
- MCDERMOTT, John J. *Direct v. Indirect Discrimination in European Football: The Legal Differences Between UEFA's Homegrown Player Rule and FIFA's "6+5" Proposal*. Texas: University of Texas at Austin School of Law, 2010, 294 s.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda. *Evropské právo 1: Ústavní základy Evropské unie*. Praha: Linde Praha, 2007. 310 s.
- WEATHERILL, Stephen. *European sports law: Collected papers*. Hague: T.M.C. Asser Press, 2007, 573 s.
- ZBÍRAL, Robert. Institucionální struktura Evropské unie. In KLÍMA, Karel (ed). *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 278–342.

Komentáře

- SYLLOVÁ, Jindřiška a kol. *Lisabonská smlouva: komentář*, xli, V Praze: C.H. Beck, 2010, s. 101–107. Lisabonská smlouva, komentář článek 165, 1299 s.

Odborné články

- BRIGGS, Lindsey Valaine. *UEFA v The European Community: Attempts of the Governing Body of European Soccer to Circumvent EU Freedom of Movement and Antidiscrimination Labor Law*. Chicago: University of Chicago Law School, 2006, 454 s.
- EXNER, Jan. *Sportovní národnost ve světle práva Evropské unie*. Právník: teoretický časopis pro otázky státu a práva, 2013, roč. 152, č. 10, s. 1029–1044.
- GARCÍA, Borja. *UEFA and the European Union: From Confrontation to Cooperation*. Journal of Contemporary European Research., 2007, vol. 3, no. 3, s. 207.
- HAMERNÍK, Pavel. *Rozsudek Evropského soudního dvora Simutenkov – definitivní konec cizineckých kvót ve sportu v EU?*. Právní rozhledy, 2005, roč. 13, č. 21, s. 795–799.
- HAMERNÍK, Pavel. *Vývoj regulace sportu v právu ES*. Právník 2004, roč. 143, č. 4, s. 383–400.

LONG, Clinton R. *Promoting competition or preventing it? A Competition law analysis of UEFA's Financial Fair Play rules*. [online].marquette.edu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1589&context=sportslaw>>.

NEDELKA, Martin. Soutěžní právo ES a sport. Evropské právo 2001, č. 4, s. 4.

UEFA Financial Fair Play regulations and European Union Antitrust law complications. Atlanta: Emory University.School of Law, 2015, 857 s.

Internetové zdroje

ČOLLÁK, Jaroslav. „Olivier Bernard“ alebo dogmatické rozhodnutia Súdneho dvora v športovej oblasti [online]. lexforum.cz, 19. září 2011 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.lexforum.cz/342>>.

PLECHANOVÁ, Běla. 1950–1957 [online]. euroskep.cz, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<https://www.euroskop.cz/8885/15152/clanek/1950>>.

Administration [online]. uefa.org, 7. listopadu 2016 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/administration/index.html>>.

Aleksander Čeferin [online]. uefa.org, 13. února 2017 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/president/index.html>>.

Fakta a čísla o Evropské unii [online]. europarl.europa.eu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.7.html>.

Fifa statutes: April 2015 edition [online]. fifa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.fifa.com/mm/document/affederation/generic/02/58/14/48/2015fifastatutesen_neutral.pdf>.

Financial fair play: all you need to know [online]. uefa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.com/community/news/newsid=2064391.html>>.

Financial Fair Play and the law Part III: Guest post by Professor Stephen Weatherill. [online]. socceronomics-agency.com, 14. května 2013 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.socceronomics-agency.com/?p=469>>.

Football: Transfer system under threat [online]. independent.co.uk, 21. července 1999 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.independent.co.uk/sport/football-transfer-system-under-threat-1107957.html>>.

Joint statement on Financial Fair Play rules [online]. uefa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/EuropeanUnion/01/77/21/58/1772158_DOWNLOAD.pdf>.

Member association [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/member-associations/index.html>>.

Pravomoci EU [online]. ec.europa.eu, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/competences/faq?lg=cs>>.

Protection of young players [online]. uefa.com, 13. února 2017 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.com/news/newsid=943393.html>>.

Regulations on the Status and Transfer of Players. [online]. fifa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <https://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/70/95/52/regulationsonthestatusandtransferofplayersnov2016weben_neutral.pdf>.

Regulations on the Status and Transfer of Players [online]. fifa.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <https://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/regulations_on_the_status_and_transfer_of_players_en_33410.pdf>.

Rusko zkroutlo rozpočet na pořádání MS 2018 [online]. ceskatelevize.cz, 22. června 2015 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceskatelevize.cz/sport/fotbal/fifa-v-krizi/315449-rusko-zkrouhlo-rozpocet-na-poradani-ms-2018/>>.

Switzerland: The Landmark Matuzalem Case And Its Consequences On The FIFA Regulations [online]. mondaq.com, 25. července 2012 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.mondaq.com/x/184712/Sport/The+Landmark+Matuzalem+Case+And+Its+Consequences+On+The+FIFA>>.

The European Model of Sport [online]. bso.or.at, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf>.

Top 10 Bosmans: Andrea Pirlo, Robert Lewandowski, Michael Ballack [online]. skysports.com, 15. prosince 2015 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.skysports.com/football/news/11095/10100219/top-10-bosmans>>.

UEFA Congress [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/organisation/congress/index.html>>.

UEFA – European football's governing body [online]. uefa.org, 13. února 2017 [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.uefa.org/about-uefa/history/index.html>>.

Viz Formát holandské nejvyšší fotbalové soutěže, dostupné na <http://www.scoresway.com/?sport=soccer&page=competition&id=1&view=rules>.

Viz Regulations of the UEFA Champions League 2015-18 Cycle, dostupné na http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Regulations/02/35/87/89/2358789_DOWNLOAD.pdf

Právní předpisy

Smlouva o Evropské unii, Úřední věstník C 326/16, 26. 11. 2012.

Smlouva o fungování Evropské unie, Úřední věstník C326, 26. 11. 2012.

Listina základních práv Evropské unie, Úřední věstník C326, 26. 11. 2012

Dokumenty

Internal Regulations: Část 3 – Hráči a rozhodčí. [online]. fiba.com, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <<http://www.fiba.com/documents/2015/FIBABook3AG.pdf>>.

Přestupní řád FAČR, dostupný na <https://urednideska.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/9>

UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations. [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017].

Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/Tech/uefaorg/General/02/26/77/91/2267791_DOWNLOAD.pdf>.

UEFA Statutes [online]. uefa.org, [cit. 25. března 2017]. Dostupné na <http://www.uefa.org/MultimediaFiles/Download/OfficialDocument/uefaorg/WhatUEFAis/02/36/36/14/2363614_DOWNLOAD.pdf>.

Judikatura

Rozsudek ze dne 12. 12. 1974, Walrave and. Koch v Union Cycliste Internationale, Case 36/74

Rozsudek ze dne 15. 12. 1995, Union Royale Belge des Sociétés de Football Association ASBL v Jean-Marc Bosman, C-415/93

Rozsudek ze dne 13. 4. 2000, Jyri Lehtonen, Castors Canada Dry Namur-Braine ASBL vs. Fédération Royale Belge des Sociétés de Basket-ball ASBL, C-176/96, Sb. rozh. s. I – 2714

Rozsudek ze dne 11. 4. 2000, Christelle Deliège V Ligue Francophone de Judo et Disciplines ASBL, C-191/97, Sb. rozh. s. I – 2595

Rozsudek ze dne 16. 3. 2010, Olympique Lyonnais SASP v Olivier Bernard and Newcastle UFC, C-325/08, Sb. rozh. s. I - 2196

Rozsudek ze dne 6. 6. 2000, Roman Angonese v. Cassa di Risparmio di Bolzano, C-281/98.

Abstrakt

Evropská společenství i Unie evropských fotbalových asociací datují svůj vznik do 50. let 20. století. Po dlouhé roky byl však jejich vzájemný vliv minimální. Sport obecně byl v základních dokumentech i vzhledem k původnímu poslání Evropských společenství opomíjen. Sportovní činnost totiž nebyla brána jako ekonomická aktivita. Jedinou evropskou institucí, která tak mohla ovlivnit fotbalové prostředí, byl dnešní Soudní dvůr Evropské unie, a to prostřednictvím oblastí obsažených ve Smlouvách jako je volný pohyb osob.

Volný pohyb osob otevřel ve fotbalové Evropě prostřednictvím rozhodnutí Soudního dvora EU několik velkých témat – přestupové poplatky po vypršení kontraktu, přestupová okna či cizinecké kvóty. Naprosto klíčovou roli pro další evropský fotbalový vývoj sehrál rozsudek Bosman. Jedním z velkých témat byly již zavedené cizinecké kvóty. Ty omezovaly možnost zahraničních hráčů nastoupit do mistrovského utkání jejich maximálním počtem. Evropská komise sice hledala s organizací UEFA různá řešení pro jejich zachování, i přes jejich gentlemanskou dohodu však byly Soudním dvorem EU označeny za neslučitelné s evropským právem. Soudní dvůr dal navíc nepřímě najevo, že jediným přijatelným argumentem pro něj bude podpora výchovy mladých hráčů dané země.

Na základě Bosmanova případu bylo dále umožněno všem profesionálním fotbalistům podepsat kontrakt s novým zaměstnavatelem bez nároku na odstupné, a to nejdříve šest měsíců před vypršením stávajícího kontraktu. Ve své analýze se pak dostávám o něco dále, když řeším soulad jakýchkoliv přestupových poplatků s volným pohybem osob. Takové poplatky jsou jistě překážkou jedné ze základních svobod vnitřního trhu Evropské unie, pravděpodobně však budou ospravedlnitelné, jelikož slouží jako náhrada za nedodržení smlouvy se stávajícím klubem a případnou dosavadní výchovu hráče. Velice zajímavými tématy, která jsou dle mého názoru na hraně souladu s primárním právem Evropské unie, jsou cizinecké kvóty vytyčené samotným klubem či otázka možné změny sportovní národnosti.

Poslední část práce se snaží nastínit možný nesoulad relativně nově vzniklých pravidel finančního fair play. Ta jsou dle mého názoru schopna splnit veškeré podmínky vyplývající z článku 101 odstavce 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, když jednak jsou dohodou podniků, jsou způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejich cílem či výsledkem je omezení hospodářské soutěže.

Abstract

European Communities and Union of European Football Associations were both founded in 1950's. For many years, there was nearly no impact on themselves. Generally, sport was neglected in primary documents of the European Union. Sports action was not taken as economic activity. The only institution which was able to affect European football was, now so called Court of Justice of the European Union, through his decisions.

Thanks to the free movement of persons in Court of Justice decisions there were several major themes – transfer fees after expiration of contract, transfer windows and nationality clauses. Bosman case was the one who played the key role for another European football development.

One of the most discussed topics were nationality clauses which restricted number of foreign players who could take part in football game for one team. UEFA and European Commission were seeking solutions for their preservation. Even though there was a gentleman's agreement between European Commission and UEFA, Court of Justice of the European Union considered nationality clauses to be contrary freedom of movement. Furthermore, Court of Justice expressed indirectly that there is the only argument and it is education of youths.

Since changing the transfer rules in terms of Bosman case every professional football player has an option to sign for a new club at least 6 months before expiration of his actual contract with current club with no rights to a transfer fee. In my thesis I am getting further dealing with compliance of every transfer fee with freedom of workers by the EU. I don't think there is any doubt that transfer fees are obstacle to a freedom of persons but presumably there is a reason to justify them before the Court. Transfer fees serve as damages for breaching of contract and possible education of the player. Another very interesting clauses which might be in consistency with primary law of the EU are nationality clauses established by a club management or possibility of sport nationality changes.

The last part of my thesis is dealing with compliance of financial fair play rules with the European Competition Law. In my opinion, these rules are able to fulfil conditions defined by Article 101 (1) Treaty on Functioning of the EU. I consider these rules to be the agreements between undertakings, with possibility to affect trade between Member States and which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition within the internal market.

Klíčová slova

Evropská unie, UEFA, fotbal, Bosman, cizinecké kvóty, přestupová pravidla, finanční fair play

Key words

The European Union, UEFA, Bosman case, nationality clauses, transfer rules, financial fair play